

SLOVENSKI NAROD.

zhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 pett 4.2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inzerati pett vrt 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Prostovoljno socijalno delo.

Pravkar so se odprle duri naših učilnic, na ljubljanski univerzi se začne zimski predavanja. Naša omladina bo sedla h knjigi in se poglobila v študij. Kakor doslej bo posvetila glavno pažnjo strokovni pripravi za izpite. Nevarnost pa obstoja v tem, da bo zanemarila svojo drugo pripravo, pripravo na življenje, na sožitje s sočlovekom, ki tvori temelj vsake strokovne priprave in podlago vsakega poznejšega življenjskega uspeha. Človek ne živi izolirano življenje, marveč se spaja s sočlovekom v zajednico dela in medsebojnega občevanja in tu so potrebne metode udejstvovanja s širšo podlago, s tesnejšimi stiki in z duševnimi odnosi. Skratka človek si naj v mladih letih ustvari socijalno bazo življenja in se nanjo pripravi.

Tako prostovoljno socijalno delo so izvrševali naši omladinici pred svetovno vojno v narodnoradikalnem pokretu, ko so se razpršili med narod in ustanavljali ljudske knjižnice, zasnovali manjšinsko vprašanje in manjšinsko delovanje ter se z vsemi silami svojega mladega duha vrgli na ljudsko pravo. S tem so začeli velikopotezno socijalno akcijo, akcijo namenjeno socijalnemu cilju ljudske prosvete. Socijalna akcija ostavlja v omladinu življenjske izkušnje, približa ga družbi, ljudstvu, socijalni okolici, ustvarja mu ideale in plemenita stremjenja. Individualni uspehi te izpremembe v notranjini prostovoljnega socijalnega delavca so ravno tako dragoceni, kakor izpremembe v narodu, v družbi, v ljudstvu. Odtod dvojna korist, socijalna in individualna.

Socijalna akcija našega dijaštva se mora vsekakor zopet oživeti. Problemi, ki tarejo naše javne razmere so danes neprimerno večji, kakor pred vojno. Danes zapazimo, da zija med omladino in ljudstvom popoln prepad, da omladina nima nobene socijalnoaktivne smeri. Pogreznila se je vase in sveta okoli sebe ne vidi niti trenutek. To je nezdravo razmerje. Nezdravo za omladino, nezdravo za narod.

Prostovoljna socijalna akcija bo naša dandanes mnogo povoljnejše pogoje in obsejnejše polje, kakor pa pred vojno, ko je poznala samo ljudskoprosvetno delo in manjšinsko obrano.

Tu imamo socijalno akcijo na polju kmetijskega življenja. Pred vojno smo organizirali manjšinske razstave in razstavljali vse mogoče manjšinske podatke, črte in statistike. Kaj ko bi danes omladina začela enako socijalno akcijo v smislu študija načina življenja našega ljudstva, kmetijskega, njegovih strokovnih problemov, njegovega moralnega in javnega življenja, skratka ko bi naučno nabirala gradivo znanstvenih razprav o vprašanjih, ki se tičejo slovenskega kmetijstva in kmetijskega ljudstva?

Enako akcijo približanja ljudskim plastem ter prostovoljnega socijalnega dela lahko oddajo vprašanja, ki se tičejo gospodarskega življenja, delavstva, uradništva. Nekoč se je omladinec dičil s svojimi naučnimi stremljenji in spoznavanji, danes taki problemi, zajeti iz konkretnega slovenskega življenja ne obstojajo več. Vendar leže na dani in tlačijo celokupno ozračje našega javnega življenja. To življenje postaja prazno in brez notranjega zanosu, brez ideala. Išimo življenja okoli nas, peljamo se za lepoto prostovoljnega javnega dela, za socijalno akcijo, posvečeno ljudstvu, naši socijalni okolici, narodu.

S pravo in zdravo strastjo se je naša omladina vrgla na pr. na turistično, deloma na sport, zakaj bi ne spoznavala lepote drugega, socijalnega udejstvovanja? Mi verujemo v njeno moč, mislimo pa, da manjkajo budilniki, ki bi pokazali široke poljane socijalnega udejstvovanja in ki bi jo znali organizirati v naučne krožke, v male skupine, posvečene poedinim vprašanjem te lepe slovenske pokrajine.

Pojdimo med narod, v socijalnost, spoznavajmo zakone javnega dela, ljudskega vodstva, narodovega izpreobračanja in izpopolnjevanja! V tem bomo našli uteho in slast, ki je nikdar ne mo-

Sklicanje narodne skupščine.

Izredna seja 11. t. m. dopoldne. — Volitev novega skupščinskega predsedstva. — Politična situacija neizpremenjena.

— Beograd, 8. oktobra. (Izv. Ob 12.) Danes dopoldne ni bilo nikakih važnejših političnih in parlamentarnih dogodkov, ki bi pomaknili za vlado kočljivo stališče v pozitivni smeri naprej. Zanimivo je dejstvo, da za 11. t. m. napovedana izredna seja narodne skupščine še ni objavljena v skupščini in da dotična uradna objava skupščinskega predsedstva ni nabita na deski v skupščinski avli. Kolikor je bilo mogoče privatno izvedeti v pisarni skupščinskega predsedstva, so bili vsem poslancem narodne skupščine pred dnevi odposlani pozivi k izredni seji dne 11. t. m. dopoldne. Ta izredna seja bo v smislu poslovnika formalno zaključila izredno zasedanje skupščine in dne 20. se prične redno jesensko zasedanje.

Vlada se tehnično pripravlja za redno parlamentarno zasedanje. Vlade stranke smatrajo za najbolj aktualno vprašanje — vprašanje volitve skupščinskega predsedstva. To vprašanje so tudi načelniki vladnih strank včeraj razmotrivali z Radićevim delegatom. Gotovo je še sedaj toliko, da se-

dani skupščinski predsednik Ljuba Jovanović pod nobenim pogojem ne prevzame funkcij predsednika. Vlade stranke zagovarjajo načelo, da se naj predsedstvo izključno voli le iz srede vladnih strank, tako tudi skupščinsko tajništvo. Dosežen je v tem pogledu popoln sporazum z radićevci. Pri volitvah skupščinskega predsedstva dobi mesto prvega podpredsednika HRSS.

V ministrskem predstevstvu in v znanjem ministrstvu so bile danes konference posamičnih ministrov. Značilno za sedanjí politični moment je koncentracijsko delo vseh strank, ki zbirajo in organizirajo svoje sile za odločilno borbo, ki gotovo nastopi na prvih sedanjí narodne skupščine. Opozicijske stranke sestavljajo predloge in interpelacije najrazličnejše vsebine. Vlada na drugi strani skuša ohraniti z vsesilni središnji svoj položaj. Zanimanje za misijo odposlanca ministrskega predsednika bivšega poslanika v Washingtonu Mihajloviča je nekoliko ponehalo. Interesantno je, da se Mihajlovič še ni vrnil iz Zagreba v Beograd.

HRSS — odklanja vstop v vladu.

Verifikacija Radićevih mandatov. — Prihod Radića v Beograd?

— Beograd, 8. oktobra. (Izv.) Politični krogi so včeraj posvečali vso svojo pozornost pismu Stjepana Radića na narodno skupščino v zadevi verifikacije njegovih treh mandatov, od katerih si pridrži, kakor smo že včeraj v situacijskem poročilu javili, mandat volilnega okrožja Dubrovnik-Split. Iz objavljenega komunikacija HRSS, ki je bil središnji javljen telefonsko iz Zagreba v Beograd, in iz izjav odposlanca Ivana Predavca je brezdvomno točno ugotoviti, da je HRSS odklonila vstop v vladu, ker neče in ne more izpolniti od vlade odnosno od drugega ustavnega faktorja zahtevanih pogojev za sporazum. Vodstvo HRSS naglašja, da je delegat Ivan Predavec podal ministrskemu predstevstvu in imenu strankinega vodstva oficijelno izjavo, ki povdarja, da HRSS ne želi še nadalje razmotrivati vprašanja vstopa svojih zastopnikov v današnje parlamentarno vladu in obenem najodločnejše zahteva, da se to vprašanje odstavi z dnevnega reda.

Iz razgovorov z notranjim ministrom in ministrskim predstevnikom so politični krogi dalje sklepali, da se je

vprašanje sodelovanja HRSS v vladu odložilo z dnevnega reda in to najbrže do rednega sestanka narodne skupščine. Razlogi za to niso znani javnosti in tudi vladni faktorji o tem nečejo jasno govoriti.

Za verifikacijo Radićevih mandatov je predstevstvo narodne skupščine ukrenilo vse potrebno. Parlamentarni krogi ironično komentirajo dejstvo, da se Stjepan Radić opravičuje pri predstevstvu skupščine, da ne more predložiti originalnih, od volilne komisije sestavljenih poslanskih poverilnic z izgovorom, da jih je izgubil. Smatrajo, da je ta izgovor mahinacija Stjepana Radića. O njegovem prihodu v Beograd mnogo govore. Razširjene so različne verzije. Nekateri trde, da se Stjepan Radić ne pojavi v narodni skupščini. Vsekakor zelo značilna je okolnost, da je Stjepan Radić od skupščinskega predstevstva obenem zahteval uradno potrdilo za izgotovitev brezplačne železniške vojne legitimacije. Prometno ministristvo je tudi v resnici na intervencijo posl. Ivana Predavca izgotovilo tako legitimacijo, ki jo je središnji slednji odnesel Radiću v Zagreb.

Usoda Macdonaldove vlade — zapečatena?

Kongres delavske stranke odklanja sodelovanje komunistov. — Kralj pripravljen odobriti razpust parlamenta. — Važen Macdonaldov govor, ki napoveduje volitve.

— London, 8. okt. (Reuter) Zbor delavske stranke je z veliko večino sklenil, da odkloni komuniste kot kandidate delavske stranke pri volitvah v poslansko zbornico in občinske zastopce. Zbor je tudi odklonil predlog komunistov za njihov vstop v delavsko stranko.

— London, 8. okt. (Izv.) Macdonald je včeraj takoj po seji kabineta odposlal dva svoja zaupnika h kralju z nalogom, da poročata kralju o političnem položaju in da ga prepričata o potrebi razpusta parlamenta. Po daljši avdijenci s temi zaupniki je Macdonald središnji prejel po telefonu zagotovilo, da kralj pooblasti Macdonalda za razpust parlamenta, če doživi vladu v poslanski zbornici poraz. Za izid današnje seje poslanske zbornice, na kateri izrečejo liberalci in konservativci nezaupnico vladi, je povsod napeto in nervozno zanimanje.

— London, 8. okt. (Izv.) Vodilni konservativni in liberalni krogi odločno zagotavljajo, da je položaj vlade na današnji seji poslanske zbornice zapečaten.

re nuditi samosvoje življenje egoističnega človeka.

Iščimo pot prostovoljnega socijalnega dela!

čaten vsled ostrega in borbenega tona Macdonaldovega govora, ki je bil v prvi vrsti naperjen proti liberalcem, katerim očita parlamentarne netaktnosti. Splošno prepričanje v liberalnih krogih je, da si je Macdonald vsled svojega govora zelo omajal svoje stališče v parlamentu. Po mnenju konservativcev je zašel Macdonald v tako kočljiv politični položaj, ki ga sili, da raje gre v volilno borbo. Liberalce so zelo razkačila Macdonaldova očitavanja, zato odklanjajo vsak kompromis z delavsko stranko.

— London, 7. okt. (Havas.) Po predstevstvu Macdonaldovim je bil danes dopoldne odprt letni kongres delavske stranke. Kongresa se udeležuje 800 delegatov, ki zastopajo 3 milijone 155.911 članov. Macdonald je v svojem govoru opozarjal na delo vlade, izvršeno na raznih poljih, naglašajoč, da je eksistenca delavske vlade po vsem svetu vplivala na analogne politične ideje. Govoreč o zunanjí politiki je Macdonald izrazil mnenje, da pomenja načrt mednarodne pogodbe o medsebojni pomoči v marsičem velik napredek, da pa je bil ta načrt obenem opasnost za Društvo narodov in v bistvu dokument za pripravo nove vojne. Min. predsednik je med drugim dejal:

Prišli smo na krmilo v trenutku, ko so v Zenevi urejevali bodočnost. Videli bomo šele pozneje, če smo imeli uspeh ali ne. Odborjujoč načrt strokovnjakov je izrazil upanje da bo ta načrt privedel narode k pameti. Strokovno gibanje vsega sveta je moralčno obvezano podpirati nemške strokovne organizacije. V socijalnih razmerah z Micum-pogodbami in vsled okupacije ruhrskega ozemlja povzročene kršitve bodo obstajale toliko časa, kakor grožnja proti političnemu miru srednje Evrope.

Glede napadov na vladu je dejal min. predsednik, da je dneveni red konservativcev odkrita graja. Liberalci sicer nečejo grajati vlade, toda želé jo ponižati. Ko pride ura za razpust parlamenta, se vrnejo možje in žene stranke na svoja mesta ter počakajo na navodila, da vstopijo v volilno borbo, ne da se branijo, marveč da napadejo sovražnike.

— London, 8. okt. (Izv.) Za današnje sejo poslanske zbornice je zavladalo povsodi najbolj napeto zanimanje. Parlamentarni krogi trde, da bo ta seja izredno dramatična. Sporazumno med vladu in predstevstvom zbornice je glasovanje o konservativnem predlogu in o liberalni graji določeno za 23. uro ponoči. Vsi smatrajo, da je padeč vlade neizbežen, ker bodo proti vladi nastopili liberalci in konservativci. V svojem govoru na kongresu delavske stranke je Macdonald včeraj izjavil, da je od konservativcev predlagani dnevni red jasna nezaupnica vladi, dočim liberalci nameravajo izreči vladi samo grajo, da bi jo tako diskreditirali. Liberalni dopolnili predlog diha po srednjeveški nečlovečnosti in po želji maščevanja. Vlada naj bi bila diskreditirana, ona ima biti odstavljena, kakor se odstavlja kak bančni uradnik, ki je osumljen goljufije in poneverbe. Vlado ima odstaviti odbor, sestavljen od strank, v katerem je 7 zakletih neprijateljev in samo trije prijatelji sedanje vlade. Bodite prepričani, da vlada ne odstopi niti za las od svojih pravic.

Glede komunistov je dejal Macdonald: »Ne bom nikdar komunist, ker je komunizem produkt carizma in pa bojaželjnosti!« Macdonald je priprčan, da bo delavska stranka pri bodočih volitvah dobila znatno večino in da bo narod obsodil politiko konservativcev in liberalcev. Kongres delavske stranke se je zaključil na zelo resno slovesen način. Prešinjeni vsled odločnega govora Macdonalda so delegati zapeli delavsko pesem, ki je nosila skoraj religiozen značaj.

Jugoslovensko - italijanska konferenca v Benetkah.

— Sušak, 8. okt. (Izv.) Predsednik jugoslovenske delegacije, pooblaščen minister dr. Otakar Rybář je včeraj jutraj z zagrebškim brzovlakom prispel na Sušak, kjer ga je na kolodvoru pozdravil načelnik občine Juraj Kučić še z nekaterimi člani naše delegacije. Dr. O. Rybář se je na Reki sestel z italijanskim delegatom, senatorjem Castelliem, ki sta si nato ogledala pristaniške naprave na Reki in Sušaku. Ob 16. se je sestala naša delegacija na kratko posvetovanje, katerega so se udeležili tudi zastopniki gospodarskih in trgovskih krogov na Sušaku. Posvetovanje je trajalo do 18. Dr. Rybář je z drugimi delegati danes odpotoval v Benetke.

BORBA MED OPOZICIJO IN VLADO.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Prosvetni minister dr. Korošec je bil včeraj na dvoru, da bi izposloval pri kralju podpis nekaterih ukazov svojega resora. Razširjene so vesti, da kralj včeraj ni sprejel dr. Korošca v avdijenci. Borba med opozicijo in vladu stopa v živahnijo fazo. Ministrski predsednik Ljuba Davidović je pripravljen se poslužiti vseh sredstev, da bi vladu vzdržal na površju in da bi se njegov položaj ojačil. Opozicijski krogi ostro kritizirajo postopanje Lj-

be Davidoviča, ki skuša po neparlamentarnih in nepolitičnih, toda uglednih osebnostih pridobiti krono za svoje načrte, da bi se nekoliko popustilo napram HRSS. Vlada je skušala po jugoslovenskem mecenu Petrinoviću in poslaniku dr. Smoldaki vplivati na dvor in tem smislu, da bi se vladin položaj na vse strani ojačil. Politični krogi danes naglašajo, da je bila včerajšnja avdijenca poslanika dr. Smoldake posvečena tudi notranjopolitičnim razmeram in da je poslanik kralju dal za vladu ugodne nasvete.

MONARHISTIČNO ROVARRENJE V BUDIMPEŠTI.

— Budimpešta, 8. okt. (Izv.) Nadvojvoda Josef Franz je včeraj prispel s svojo soprogo Ano Pio Moniko, hčerko saškega kralja, v Budimpešto. Sprejem je bil naravnost kraljevski. H parniku, na katerem se je ta nadvojvoda pripeljal, in ki je pristal na glavnem nabrežju, so prišli zastopniki vlade, vseh oblasti, deputacije ter mu je častna straža izkazala na Donavskem nabrežju vojaške časti. Od nabrežja do cerkve sv. Matije je meščanstvo napravilo špalir. Nadvojvoda in njegova soproga sta odšla v cerkev, kjer je bila zahvalna maša. Znani ilustrator Dezider Beer, ki je skušal v cerkvi posneti za ilustrovane liste gotove slavnostne momente, je padel v omedlevico in so ga med splošnim razburjenjem morali odnesti iz cerkve. Ko so ga prinesli na prosto, bil je mrtev.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Deske, I, II, 20 mm, frco meja bl. 695; Stakete 1.40 m dolž., na drob. koncu 2/4 cm frco naklad. post. bl. 0.50; trami, žagani, na živ roh frco meja bl. 770; hrastovi plohi, obrobli. 54, 17/30, 2.90 m. d., frco meja den. 1.200; jesenovi suhi plohi 20—100 mm, frco Domžale bl. 1400; drva hrastova, suha, zdrava, 1 m dolž., frco naklad. post. 4 vagoni, den. 22, bl. 23, kačlj. 22; oglja la, vilano, frco meja den. 114.

ZITNI TRG

Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 390; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 430; koruza, stara, par. Ljubljana, blago 330; koruza, umetno sušena, par. Ljubljana, blago 285; oves, bački, par. Ljubljana, blago 320; fižol, ribničan, b/n, fco. Reka, denar 620; fižol, ribničan, orig., fco. Ljubljana, denar 500; fižol, prepičar, orig., fco. Ljubljana, denar 450; fižol, mandolan, orig. fco. Ljubljana, denar 350; fižol, rjav, orig. fco. Ljubljana, denar 350; laneno seme, pariteta Ljubljana, denar 625; pšenična moka »0«, bačka, fco. Ljubljana, blago 615; pšenična moka »št. 2«, bačka, fco. Ljubljana, blago 565; pšenična moka »št. 5«, bačka, fco. Ljubljana, blago 515; pšenična moka »št. 6«, bačka, fco. Ljubljana, blago 465; brinje, hrvatsko, po vzorcu, par. Ljubljana, blago 300.

EFEKTI

Celjska posojilnica 210, Ljubljanska kreditna banka 225—233, Merkantilna banka 123—128, Prva hrv. štedionica 915—922, Slavonska banka 98, Strojne tovarne in livarne 130—152, Trboveljska premokopna družba 380, Družbene papirnice 125. 4 1/2 % kam. zad. dež. bke. 88.

Zagrebska borza danes radi židovskega praznika ni poslovala.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curli, 8. okt. Današnja borza: Beograd 7.745, Praga 15.65, Newyork 522.50 London 23.29, Pariz 27.25, Milan 22.77, Ben lin 1.24, Dunaj 0.00735.

— Trst, 8. oktobra. Borza: Beograd 33.30—33.45, London 102.65—102.75, Pariz 120.10—120.50, Newyork 23—23.10, Curli 440—441, Dunaj 0.03225—0.03275, Prag 68.40—68.70.

— Dunaj, 7. oktobra. Devize: Beograd 1016—1020, London 316.700—317.700 Milan 3094—3106, Newyork 70.935—71.183 Pariz 3722—3738, Praga 2118—2128, Curli 13.595—13.645. — Valute: dolar 70.460 d 70.860, dinar 1007—1013, češka krona 210 do 2123, lira 3080—3100.

Podpirajte obupane slepe in darujte

»Podpornemu društvu slepih« Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

ŠPANSKI PORAZ V MAROKU

— Pariz, 8. oktobra. (Izv.) Poročila iz Madrida ugotavljajo katastrofalen poraz španskih čet v Maroku. Španci so bili prisiljeni zapustiti močne pozicije ne samo pri Šešuanu, marveč vse pozicije med Šešuanom in Petuanom. Španska vojska se nahaja v kritičnem položaju. Nje redna preskrba je zelo otežena. Pojavljajo se med njo tudi momenti demoralizacije.

KONKORDAT Z VATIKANOM

— Beograd, 8. oktobra. (Izv.) V zmanjšanem ministru so bile zadnje dni konference, ki so se jih udele-

ževali zunanji minister, prosvetni minister, naš poslanik v Vatikanu dr. Josip Smolčić in nekateri strokovnjaki ministrstva za vere. Konferenca je razmatrala novi načrt konkordata, ki ga je izdelala posebna komisija. Poslanik dr. Smolčić je bil včeraj sprejet tudi v avdienci pri kralju. Avdienca je trajala od 10.30 do 11.30. Ta avdienca je bila imela tudi notranje-politični značaj. Poslanik dr. Smolčić je sredi odstopoval na svoje službeno mesto v Rim z novimi navodili vlade za pričetek oficijelnih pogajanj s sveto Stolico glede konkordata.

Politične vesti.

— Afera prometnega ministra. Opozicijski tisk posveča dnevno največjo pozornost razvoju afere, ki je nastala v prometnem ministru radi dobave železniških tračnic. Današnja »Samouprava«, glavni organ radikalne stranke ostro napada postopanje klerikalnega prometnega ministra Antona Sušnika. List obenem graja ministrovo personalno politiko, ki je prožeta izrazitega strankarstva. Iz strankarskih ozirov je prometni minister odstranil z vodilnih mest najboljše strokovnjake, kakor Deroka, Paniča in druge. »Samouprava« pojasnjuje potek afere tudi na podlagi raznih številk in statističnih podatkov dokazujoč, kako ogromno milijonsko škodo je prometni minister povzročil državi, ko je natihoval pod roko sklenil pogodbo za dobavo železniških tračnic in materiala. Pogodba je bila sklenjena z dvema zastopnikoma tvrdk Wolf in Dortmund Union. Na podlagi pravovelnega sklepa prejšnjega ministrskega sveta bi se morala naročitev tračnic izvršiti potem razpisane javne licitacije. Obe nemški tvrdki imate dobaviti za 110 km tračnic in to pod zelo visokimi cenami. Prometni minister je hkrati hotel državno blagajno prikrajšati tudi na ta način, da bi bil osvobodil nemški tvrdki vsakih pristojbin in taks, ki jih je treba plačati v smislu taksnega zakona za sklenjene pogodbe. Prometni minister se je hotel izogniti plačila teh taks na ta način, da je odposlal v Nemčijo nekega visokega uradnika, ki naj bi tam pogodbo podpisal in tako nemški tvrdki prihranil milijonski znesek za takse. Sedaj prometni minister skuša zvaliti vso krivdo na dotičnega

uradnika. Jasno je kot beli dan, da je on po zakonu odgovoren tako javnosti, kakor tudi parlamentu za posle svojega resora. Radikalni klub zbira material za interpelacijo v narodni skupščini, v kateri bo zahteval od prometnega ministra točnih pojasnil glede afere s tračnicami... Tako piše ni trdi »Samouprava«. Minister Sušnik se pač gotovo potrudi, da ovrže obdolžitve »Samouprave«. Vsa javnost to pričakuje.

— Radičevcem diše dnevnice. Kakor smo včeraj kratko javili, sta prispele v Beograd Radičeva odposlanca posl. Ivan Predavec in dr. Niko Nikić. Izročila sta predsedstvu narodne skupščine pismo Stjepana Radića za verifikacijo njegovih mandatov. Odposlanec dr. Niko Nikić je obenem pri blagajni narodne skupščine dvignil za vse radičevske poslance dnevnice v skupnem znesku 715.000 dinarjev.

— Odhod Bratiana z Dunaja. Rumunski ministrijski predsednik je sredi ob 10.55 zapustil Dunaj. Zastopnikom tiska je naglašal miroljubnost rumunske zunanje politike. Rumunska stremi za tem, da se konsolidirajo vse srednjeevropske države. Bratianu je tudi poveljeval veliki gospodarski napredek, ki ga je deležna Rumunska po veliki krizi l. 1920.

— Demisijska madžarskega zunanje-ministra. Državni upravitelj Madžarske admiral Horthy je sprejel demisijsko zunanje ministra grofa Daruvarja, ki je odstopil iz zdravstvenih ozirov. Začasno vodstvo zunanjega ministrstva je poverjeno ministrskemu predsedniku grofu Bethlenu.

Mesto, ki umira.

Sedaj se je oglašal prof. Edvard Susmel, ki opisuje pogin Reke pod tragičnim naslovom »Mesto, ki umira«.

Od vseh je zapuščenca, njena usoda je pogin in smrt. To je gola ugotovitev žalostne resnice. Reka ne dela in ne zasluži ničesar že 10 let. V tej dolgi politični dobi so bili uničeni vsi mali in veliki prihranki, ves kapital in vse gospodarstvo. Ob takem stanju je prišla aneksija. Mislilo se je, da ta svečan dan prinese nov red za bodočnost Reke. Vse nade so bile varane. Razmejitve so ustvarile situacijo, glede katere se ni moglo videti posledic takoli. Sedaj pa se vidijo vedno očitnejše. Leta 1919. smo rekli, da je odstop Barosa Jugoslaviji enak deficitarnemu pogin reški trgovini in da z drugimi besedami pomeni smrt Reke. To se sedaj uresničuje. Ali ako je bila odstopitev potreba mednarodnega reda, je morala biti preskrbitev življenja Reki potreba narodnega reda že iz samega dejstva, ker je pridobitev Reke rešila kompleks narodnih jadranskih interesov in je obdržala integriteto našega jadranskega gospodarstva brez pretresljajev za Benetke in brez nevarnosti za Trst. To je zaslug Reke. Nato se ni smelo prepustiti Reko samo sebi, marveč poskrbeti bi se bilo moralo za udržitve za njenega gospodarskega življenja, da bi mogla biti kos pritisku, ki ga organizira Jugoslavija proti šibki rezistenci Reškega mesta. Ali kaj se je zgodilo? Blagovni in potniški promet otkov Hrvatske in Dalmacije se je obrnil ves v Baroško pristanišče ter je naglo razvil Šušak trgov-

ske in prinesel škodo delu na Reki. Otokani. Hrvati in Dalmatinci, ki so prej prihajali na Reko, gredo sedaj na Sušak, kjer so iz carinskih ozirov prisiljeni opravljati svoje kupčije in nakupe. To je prva velika škoda, ki je zadela Reko vsled odstopitve enega pristaniškega dela. Guverner Giardini se je trudil za povzdigo Reke. Hotel ji je dati gospodarskega, industrijskega življenja. Mesto se je že oddahnilo ob splošnem zaupanju, da se obnovi industrijsko delo ali mahoma so bile vse odredbe v dobro reškemu mestu odpravljene. Danes vse počiva, vse je ubito. V zameno za vse to se razglasa službeno, da se raztegne na Reko ves fiskalni režim, veljaven v kraljevstvu. Reka se noče odtegniti svojim obveznostim, ali hoče biti postavljena v položaj, da bo mogla izvršiti svoje dolžnosti. Giardini je odšel, bil je odpoklican brez vsakega pravega razloga. Pa to še ni vse. Prebivalstvu Juliske Benetke se je dovolilo pri izmenjavi 60 centezimov za vsako avstro-ogorsko krono, na Reki pa k večjemu 40. Zakaj taka razlika v nastopanju za Rečani po petih letih najtrajša nacionalnega in gospodarskega odpora? Ali so Rečani morda različni od prebivalstva Juliske Benetke? Pa vendar bi Reka mogla vsaj živoreči, če že ne živeti. Birokracija jo ubija. Vsako odredbo vlade zadržuje ali uničuje. Na Reki vedo, da Mussolini odreja in nakazuje preskrbe za Reko, ali vedo tudi, da te odredbe ne pridejo iz Rima in ne dosepejo nikdar na Reko. Pisma in brzojavke so zaman. Nikakega odgovora ni na ogromna pisma in spomenice

Meščani izgubljajo vsako zaupanje. Pašizem je na Reki desorganiziran. Skladšča lesa držijo še nekoliko pokonci promet. Manjka prostorov. Izgubljeno je obsežno zemljišče za les. Sedaj se išče nadomestilo. Napravljeno so načrti ali do izvršitve ne pride. Na Sušaku pa se vrlo neprestano posvetovamo za razširitev pristanišča in zboljšanje prometa. Dela za sušaki most in za cesto v Opatijo so bila objubljena lani, sedaj pa je razpisani natečaj za mal pomol. Nezaupanje je splošno. Delavci obupavajo. Jadranska tarifa bi morala sama posebi obnoviti reško trgovsko življenje. Govorilo se je, da bo reka valnoindutrijsko središče in trgovski emporij. Ali zgodilo se ni v to svorbo nič. Res je, da Italijanska vlada daje tudi Reki jadransko tarifo ali Jugoslavija ji jo odreja in jo izdaja samo za Sušak. Ali to ni točno. Jugoslavija jo dovoljuje vsem jadranskim pristaniščem, tudi Italijanskim, izvzemši Reko. Zakaj? Zato, ker neče videti, da bi Reka vscvetela v škodo Sušaka. Italija ne stori ničesar proti gospodarskemu davljenju Reke s strani Jugoslavije.

Prof. Susmel zdihuje še, da se je nekoč govorilo o velikih koncesijah rezerviranih za pristanišče na Reki, ki bo odprto italijanski gospodarski penetraciji na Balkan, ki bo naravni izliv zaledja za Jadransko morje in ki bo dobra vez za združevanje med obema državama itd. Tako so govorili državniški, ministri, eksperti, finančniki. Danes pa se po ukazu osrednjih oblasti demostrija pristanišče in železnica, edini sredstvi za delo in bodočnost Reke. Železnice delavnice se zatvorijo in delavci odpušče. Pristanišče se nahaja v skrajni bedi. Ali se to hoče v Rimu? Ne verujemo tega in nečemo to verjeti. Ako so resnične besede predsednikov, da zasluži Reka posebne pozornosti in skrbi za to, kolikor je pretrpela, potem niso razumljive in niso opravljene distatične odredbe, ki padajo na Reko.

Zalosten je prof. Susmel, da mora tako govoriti. Končno se še enkrat obrne proti Rimi in pravi: Samo Mussolini lahko reši reško situacijo in dvigne mesto iz žalosti in obupa. Obračamo se do njega v oni veri, katere ni Reka nikdar odrekala njegovemu delu za nacionalno in civilno rešitev...

Reka je zapisana, kakor smo že opetovano izjavljali, poginu, ker za gorenji Jadranski zadoščata Italij Benetke in Trst. Aneksija si je forstala — zato, da se ubije reška konkurenca. To se je posrečilo. Glavna vloga na gorenjem Jadranu je določena Benetkam in dobje jo, ko se zgradi predelna železnica in novo pristanišče pri Benetkah. Takrat bo udarjen tudi Trst in Benetke vcveto znova. Bodočnost Reke bi bila dobra samo pod jugoslovensko oblastjo, v okvirju italijanskega pomorskega gospodarstva mora propasti v ribiško vas.

Društvo narodov.

Sedaj, ko se pričakuje, da bo kmalu Nemčija vstopila v Društvo narodov, je zanimivo doznati, na kak način se vrši vstop novega člana. Pred nekaj dnevi je bila sprejeta Dominikanska republika med člane Društva narodov, in ta prestop se je vršil enako kot pri vstopih drugih držav.

Vprašanje vstopa je najprej preiskala posebna podkomisija. Poročilo te podkomisije je odobrila šesta komisija in enoglasno priporočala skupščini Društva narodov, da se pripusti Dominikanska republika kot član.

Kakor je to navada pri vstopu novega člana, so bila stavišana razna vprašanja, in sicer:

1. Ali je prošnja Dominikanske republike za vstop v Društvo narodov pravilna?

Odgovor je trdil, kajti tajnik zunanjih zadev Dominikanske republike je prošil za vstop z brzojavom z dne 23. septembra 1924, in o izvirnosti tega brzojava ni nobenega dvoma.

2. Ali je Dominikanska republika pripoznana de jure ali de facto in od katerih držav?

Podkomisija je dognala, da ima večina evropskih in ameriških držav v San-Domingu svoje diplomatske ali konzularne zastopnike.

3. Ali ima ta dežela stalno vlado in določene meje?

Ustava Dominikanske republike je iz leta 1844. Njena vlada je v redu upo-

stavljena in njena edina meja, proti Republiki Haiti, je že dolgo določena. V neki malenkostni zadevi je vladal spor med obema ljudovladama, a vsled medsebojnega sporazumljenja se je uredil ta spor potom arbitraže Svete Stolice.

4. Ali se svobodno vlada?

Dominikanska republika je nezavisna in suverena država. Začasna zasedba po četah Zedinjenih držav ameriških se je končala prošlega 12. julija.

5. Kakšna so dejanja in izjave Dominikanske republike:

a) kar se tiče njenih mednarodnih odnošajev,

b) kar se tiče zahteve Društva narodov glede oboroženosti?

Na prvo vprašanje odgovarja izjava dominikanske vlade, ki pravi, da je pripravljena sprejeti pogoje, katere je postavil prvi člen pakta Društva narodov, in izpolnjevati vse dolžnosti, ki jih nalaga članstvo Društva. Razen tega je zastopnik te države slovesno izjavil, da je republika v redu z vsemi drugimi državami, kar se tiče mednarodnih odnošajev.

Kar se tiče drugega vprašanja, odgovarja nanj poročilo stalne komisije za vojaška, mornariška in zračna vprašanja, ki pravi, da sedanje stanje vojaških, mornariških in zračnih sil Dominikanske republike ne tvori ovire za njen vstop v Društvo narodov.

Na podlagi teh zadovoljivih odgovorov se Dominikanska republika sprejme v Društvo narodov.

Umetne razglednice

po znižani ceni (100 kosov od dinarjev

30— naprej) nudi

Narodna knjigarna v Ljubljani.

Poglavje o šolskih knjigah.

(Pred obnim zborom Profesorskega društva v Ljubljani.)

Čudovito enostavno je vse na svetu. Vse šole so dobile sledeči ferman: na pritožbo založnikov šolskih knjig in iz resničnega razloga, ker se šolskih knjig premalo proda, odredjajo, da mora imeti vsak učenec svojo učno knjigo. Namen je dosežen, knjige bodo dražje in še več se jih proda. Pa zakaj se neki ne odredi iz istega, gotovo nad vse uvaževanja vrednega razloga, da mora imeti vsak učenec kar dva izvoda, enega v šoli, drugega doma, ali enega v delavnici drugega ob praznikih. Tudi to bi se dalo zaukazati, kajti edini vzrok in namen je ta, da se proda več knjig. Pa, ker so še drugi vzroki, pustimo gorenji uradni odlok in ga položimo k aktom, saj je dobil svojo številko in s tem basta.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, ki živi šole in ne verjetno in nenaravno ozkih stihih s šolsko oblastjo, je razposlala na učitelje zemljepisja in zgodovine res nesramen dopis, ki ne sme ostati brez ugovora. Javila namreč, da izidejo v najkrajšem času štiri zgodovinske knjige in se pritožuje, da se gotovo dovolj dragi Zemljepisni atlas kraljevine SHS slabo razpečava. Nato sledi dobesedno: »Z ozirom nato naznanjamo, da moramo oddati proste izvode v naši zalogi gg. strokovnim učiteljem, ki se zavežejo, da bodo pri pouku... uporabljali »Zemljepisni atlas« in pa zahtevali tudi od učencev.« In res: tozadevna izjava, s katero bi se moral vsak učitelj obvezati na gorenje pogoje, je bila priložena.

Veste kaj, tu se pa že vse neha. Ali smo res srednješolski profesorji že taki reveži, da moramo podpisovati obveze, da nam Jugoslovanska knjigarna velikodušno pokloni učno knjigo? — No, ko smo mi študirali na gimnazijah, je bilo učnih knjig na izbiro in profesor je predaval po — svoje. Tako bo treba sedaj napraviti sistematski kajti bogata založništva že ne vedo več kako bi se nagrabila novih denarjev, zato so se spravila sedaj nad revnega študenta, ki bi si itak kupil knjigo, da bi si jo je mogel. Sicer pa, upajmo, bo napravilo Profesorsko društvo lastno zalogo šolskih knjig, da se reši krščenih in maziljenih židov. En vzrok več, da ta predlog podpiramo. — Profesor.

Inserirajte v „Slov. Naroda“!

Izpred sodišča.

— Sprejemem za pokoro, saj moram sprejeti, tako se je odrezal znani vodja krščanske socialistične zveze in hud politični agitator Beltram, na vprašanje predsednika, če sprejme svojo obsojbo, s katero je bil obsojen radi pregreška po nevarnem § 104 na 1000 Din denarne globe ali v slučaju nelazljivosti na 1 teden zapor. Obtožba je bila, da je obdolžil pri neki obravnavi okrajnega glavarja Klobiča, ko je šlo za podaljšanje vodovoda na Grosupljem na 3 sosedne vasi, da je poslal okrajni glavar račun za komisijo, predno je bila izdana razsodba komisije in da je napravil to samo zato, da bi lahko proti njemu agitiral. Trdil je dalje, da je okrajni glavar z njegovimi nasprotniki skupno v »špilju«, da stori vse kar oni hočejo, in da je okrajni glavar ravno tak »mešetar« kot Rus, Javornik ali Šupan. — Obtožene se je očitke, ki jih je napravil glavarju pri obravnavi, ponovil kasneje tudi v Galetovi gostilni na Grosupljem. Inkriminirane očitke je deloma tudi priznal. Trdil je, da je šlo njemu le za vasi ne pa za Sinkovcevo tovarno. Če bi se namreč ustreglo Sinkovcu, katerega po njegovem prepričanju in uverjenju podpira okr. glavar, in bi dobil on za svojo tovarno vodo iz Grosuplja potem bi ne moglo dobiti vode nujeno potrebne okoljske vasi in bi ne odgovarjalo namenu, ki je bil izražen pri gradbi vodovoda, češ, da naj služi vodovod v prvi vrsti agrarnim potrebščinam med katere spada tudi oskrba vasi z vodo in se da voda obrtnim in industrijskim podjetjem na razpolago šele po polnem kritju teh potrebščin. Vse priče so obtožnico potrdile v polnem obsegu in je priča Javornik celo trdil javno, da bi bil obtoženec rad župan in da le zato napenja vse sila proti starim odbornikom. Pere jih po časopisih, obira v gostilnah in klesti čeznje, da delajo z glavarjem in da so z njim v »špilju«. Tudi očitke mešetarenja so priče odločno potrdile, kar je povzročilo uvodoma omenjeno sodbo.

— Ovaduženo? Včeraj se je vršila pred senatom delnega sodišča zanimiva obravnavna, ki nam je podala jasno in jako zanimivo sliko, kako se udeležuje in izvaja pri nas na deželi osebno sovrstvo in maščevanje. Kot obtožena sta nastopila učitelj Albin Sauer in Terezija Zoričeva, oba v Kapelah pri Dobrovi. Obtožena sta bila, da je prvooženelec sestavil vlogo naslovljeno na prosvetni oddelek pokr. vlade drugoožbenka pa je to vlogo prepisala in jo odposlala. V tej vlogi se opisujejo slabe razmere in pa zanemarljivo in zanikarno opravljanje šolske službe na osnovni šoli v Kapelah. Med drugim se je očitelo učitelji Mariji Pečnikovi, da izostaja samovoljno od šolskega pouka, da zanemarljivo šolo, da hodi med poukom domov in podobno. Obtožena sta priznala in sicer Sauer, da je ta ovaduški spis sestavil, drugoožbenka pa, da je svojega tovariša res napisala, da naj ji sestavi inkriminirano vlogo in da jo je odposlala gori omenjenemu odd. Očitala sta s to vlogo Mariji Pečnikovi zanemarljive službene dolžnosti. Svojo vlogo sta zaključila s pozivom: Protestiramo proti takemu postopanju s šolo kot davkoplačevalci demokratske države. — Pri obravnavi sta nastopila obtožbenka po svojem zastopniku za vse dolžitve dokaz resnice. Na pripombo sodnika, ki je nalahno opozoril obtožena z besedami: »Malo preveč ste povedali!« da se ni zadostno prepričal o resničnosti vsebine, da je res pisal v precej ostrem tonu in da ni vedel, da je imela Pečnikova res dopust. Ostane pa pri svojem ponudenem dokazu resnice. Da bi označil in dokazal ponovno zanemarljive službene dolžnosti od strani Pečnikove, je trdil, da je hodila Pečnikova med poukom večkrat domov, da prerano odpuščala otroke iz šole, da je prala perilo pred šolo in je pustila otroke brez nadzorstva, da je tiho supiranje šolskih moči brez vednosti in dovoljenja šolskih oblasti proti predpisom in da Petričeva ni bila nikdar kontumaciorna, ker je hodil tudi njen mož vedno v šolo. Da vse to dokazuje je navedel zagovornik nove priče in dokaze. Državni pravdnik, ki se je postavil na popolnoma objektivno stališče, je vzdržal obtožbo, priključil pa se je predlogu na zaslišanju novih prič, pri čemer je ugotavljal, da je pač težko dokazati namenoma sabotiranje šole. Senat je dopustil vse nove dokaze in priče in je to značilno učiteljsko obravnavo preložil za nedoločen čas, v katerem se zbere potrebno gradivo, izvedejo dokazi in po potrebi delegira tudi drugo sodišče.

Darujte za sokolski Tabor!

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

— Ali prihaja oni belokožec, ki živi v gošči, k vam? je kar tako mimogrede vprašala Vajiti.

— Ne, hodi k njemu. Toda tega odjemalca si že lahko odbrži. To je revež, ki nima beliča in ne dela nič. Moral se je izseliti iz vasi in se je zakopal v kočo starega Paska, koralnega ribiča, ki je že pred leti umrl. To je podrtja v puščavi, toda še predobira za tega starega šakala, ki krade na desno in levo, namesto da bi si poiskal dela.

Vajiti se je zdel raztresena in trudna. Ta povest jo menda res ni zanimala. Gospa Simons ji je ponudila sobo. Vajiti jo je prošila, naj jo pusti naslednje jutro prav dolgo spati, voščila ji je lahko noč in šla spat.

— Ubogo dete, do enajstih, če hočete. O, to vam bo dobro storilo, spati v postelji, ki se ne ziblje. Razumem, da vam to ugaja. Le spočijte si, prinesem vam sama čaj, da vam ne bo treba vstati.

Ker je Vajiti že kar zapirala oči, si je dejala: — Torej, lahko noč, lepo dete, spite dobro in sanjajte sladko.

Eno uro pozneje je vse spalo v hiši menjalca. Vajiti se je ulegla na posteljo, a ni zaprla oči. Potrpežljivo je čakala trenutka, da izvrši načrt, ki

je dozorel v njeni glavi, med tem ko ji je gospa Simons pravila svoje brezkončne povesti.

Prišla je v Nlué, da obračuna z belokožcem, ki je menda bil sam Donahue. Še pred dvema urama ni vedela, kako bi zadevo uredila. Mislila je, da bo morala že ostati kakih štirinajst dni na otoku, da najde rešitev. Sedaj pa je naenkrat izvedela marsikaj novega: vedela je, kje živi, vedela je, da mu je pomagal stari čarovnik Sna, ki ga je že dolgo poznala. Sklenila je, obiskati oba moža še to noč, toda tako, da nihče tega ne bi vedel.

Ko je zavladal mir v hiši, se je Vajiti brez vsakega šuma dvignila, nalahno odprla okno na verando in tiho odšla, potem, ko je obklesala obkleso iz temnorjave bombaševine in si opasala samokres in bodalo.

Mese je bil že zgodaj začel. V temi je nihče ni mogel opaziti. Splazila se je skozi vrtove za vasiskimi hiškami in izginila v bližnjem palmovem gaju.

Domanihi, ki se silno bojé noči, po osmi uri zvečer nikoli ne zapuste svojih bivaljših. Vedela je, da nikogar ne sreča. Toda na otoku so bili tudi belokožci in hotela se jim je umakniti, kar ne bi bila rada videla, da bi se kaj govorilo o nji. Bila je previdna edino le z njihovo razvednostjo. Ne dvomno pa nihče izmed njih ni imel opraviti to noč zunaj, kajti srečala ni nikogar. Ne da bi jo kdo opazil, je izginila po ozki stezi v goščavo v notranjost otoka. Trava je dušila njene korake.

Ko je menila, da je dovoli daleč od vasi in da

nikogar več ne sreča, se je ustavila za minuto, da posluša.

Okoli nje je vladala globoka tišina. Vse je spalo.

Male papige, ki so ves dan klepetale, so spale pod listjem z glavo pod eno svojih peroti. Kuščarji, ki so se lovili po toplem solncu, so se skрили pod drevesnimi koreninami in tudi spali, nepremični in mrzli kot kamni. Dišalo je po rosi. Veliki palmovi listi, ki jih veter ni več zibal, so štrleli v temno vijoličasto nebo kot ogromne črne roke. — Večna godba morja se je nežno čula iz daljave.

Tedaj je Vajiti do kolen dvignila svoje krilo, privezala njegov rob k pasu in začela teči po travnatih stezi, katere vse ovinke je dobro poznala. Hitela je na nasprotni konec otoka in imela je pet milj pred seboj. Vedela je, to in hotela priti v svojo belo posteljo, predno bi prišla Madame Simons v njeno sobo s čašo čaja.

Tekla je eno uro, potem pa je začela hoditi bolj počasi, da si spočije. Ni imela niti časa, da se ustavi, niti, da sede.

Hodila je mimo peščenih, nerodovitnih njiv, mimo nasadov kokosovih palm, na katerih je viselo polno težkih orehov, skozi dreverode oranževcev, bananovcev in nizkih jabolk, ki jih goje domanihi na nerodoviti koralni zemlji.

Tu in tam si je utrgala sad, da se posveži. Kmalu je spet dospela v goščavo, hodila je še bolj počasi. Tu je bilo treba zaviti na ča, kjer imajo

sledi, katere vhod je bilo težko najti v gostem grmičju.

Slednjič jo je našla in prišla po nji v silno otožno pokrajino, kjer ni bilo niti vasi, niti najrevnejše koče. Povsod samo skalovje, mestoma pokrito z mahom čudne vrste. Morala je od časa do časa plezati čez skale. Temna masa se je prikazala v dalji, skalnat grič, na čigar vznožju so si bili nekaj ribiči postavili svoje koče.

Vedela je, da jih ni več, kajti vihar jih je bil razdril drugo za drugo. Toda malo dalje je ostala še ena, naslonjena na skalno steno, vsa podrti in preperela, v kateri je bival stari Pasco, iskalec bisserov, do svoje smrti.

To je bil cilj njenega dolgega in nevarnega pota.

Belokožec iz goščave je sedaj prebival tu. Hotela ga je videti in da ga vidi, je tvegala svoje življenje v tej pustini.

Zadnje ure njene poti so bile težke, toda Vajiti ni bila občutna za utrujenost.

Slednjič je dospela do skalnatega griča, in ko je bila že nad kočo, se je ustavila in legla na tla.

Na obzorju se je začelo daniti in zvezde so dajale dovolj svetlobe za Vajitine mačje oči.

Koča je bila takšna, kakršno je videla pred par meseci: naslonjena na skalo, na pol podrti, pokrita s palmovimi vejami, ki jih je pobelilo solnce. Toda vrata so bila ustavišana na novo in poleg koče je bila njiva, posajena z yamom, ki ga

10. oktober.

Približal se je 10. oktober — zgodovinski dan koroškega plebiscita, ki ne bo ostal nikdar pozabljen v naši zgodovini in ne v bodočnosti. Slavlilo ga Nemci in pripravljajo — kakor poročajo listi — že tedne velike slovesnosti. Tudi mimo nas ne bo šel in ne sme iti ta dan nikdar brez spomina. Čeprav slavlilo Nemci ta dan kot svoj zmagajo, je plebiscit tudi za nas mejnik v zgodovini vstajenja koroških Slovencev ki so pričeli novo življenje in ki so prepričani, da bodo prejkoslej

zdrženi živeli s svojimi Jugoslovenskimi brati.

»Gospodski Zvon« priredi v ta namen — kakor vsako leto — spominski večer s skioptičnim predavanjem in predgovorom o Koroški dne 10. oktobra t. l. v Mestnem domu ob pol 8. uri zvečer. Vsakega narodno čutečega Slovenca dolžnost je, spomniti se naših neodrešenih koroških bratov tega dne in pokazati, da naša narodna zavest in domovinska ljubezen še živi in nikdar ne ugasne.

Socijalni vestnik.

MEDNARODNI KONGRES ZA SOCIJALNO POLITIKO V PRAGU

Prvi dan tega važnega mednarodnega zborovanja je bil posvečen svečani otvoritvi. Redno delo kongresa se je pričelo šele drugi dan. Prvi veliki govor je imel predsednik socijalnega inštituta v ČSR profesor dr. Gruber, ki je podrobno razložil razvoj socijalne ideje na Češkoslovaškem tekom zadnjih sto let ter opisal glavne socijalne uredbе v sedanosti in prošlosti. Obširno debato o osemurnem delavniku je otvoril s svojim referatom češkoslovaški socijalno-demokratski poslanec dr. Winter, ki je izjavil, da je treba uvesti, osemurno obdobje osemurni delavnik po vsem svetu. Svojo zahtevo utemeljuje s izkušnjami, ki jih je imel po vojni osobito v ČSR, kjer je bil uveden osemurni delavnik s zakonom takoj po osvoboditvi koncem leta 1918. Dasi je prišlo do socijalne pridobitve v času najtežjih ekonomskih razmer in povojne pishoze, je vendar rodila ta ustava za Češkoslovaško dobre posledice. Z osemurnim delavnikom se more bolje obdržati kontinuiteta v delu, tehnična ureditev podjetja je izpolnjena, ljudske delovne sile pa pri tem ni mogoče tako samovoljno izkoristiti. Reforma je osobito velikega moralnega pomena, ker ima delavstvo več časa za izobrazbo. Ker preti zdaj nevarnost, da reakcija paralizira napredek socijalne politike, je nujno potrebno, da se osemurni delavnik uveljavi v mednarodnem obsegu. Zato je treba s vsami silami delati na to, da se washingtonska pogodba o osemurnem delavniku v vseh državah ratificira in izvaja. Svrha tega kongresa je, da osemurnemu delavniku toliko moralno moč, kolikor jo je imela v prošlosti odprava suženjstva. Ni nobenega razloga dvomiti o uspehu te akcije, ker so zadnji meseci jasno pokazali, kar je potrdil tudi predsednik Masaryk, da je namreč svet krenil na levo.

ki je bil posvečen problemu o osemurnem delavniku.

Drugi del kongresa je obsegal razprave o problemih dolžnosti in odgovornosti nameščencev v tehnični, ekonomski in socijalnem vodstvu podjetja. Konkretno se je debatiralo o tovarniških svetovih, ki so v evropskih državah priznani z večjo ali manjšo avtoriteto. Glavni referent o tem problemu je bil bivši avstrijski kancelar dr. Renner, ki je izjavil, da je treba tovarniške svetove v bodoče povsod priznati kot sredstvo za zakonito zaščito delavstva. Zato je najbolje uvesti te svetove v zvezi s strokovnimi organizacijami, ekonomskimi zbornicami, z druge strani pa s državnimi uradi za ekonomsko in socijalno upravo. Kongres mora zahtevati, da postanejo tovarniški svetovi pomožni organi javne uprave. Ob tej priliki je dr. Renner konstatiral, da so v realizaciji tovarniških svetov srednjeevropske republike Nemčija, Češkoslovaška in Avstrija daleč nadkrilile zapadne države; govornik plectira zato, da obveljajo srednjeevropske institucije v tem slučaju tudi za ostalo Evropo. Dalje je pojasnil velik pomen tovarniških svetov za delavstvo tudi podpredsednik amsterdamske internacionale Jounaux. Iz tega razloga mora biti resolucija kongresa čim liberalnejša, ker mora delavstvu dobiti priložnost, da sodeluje v upravi podjetja. Za resolucijo o tovarniških svetovih se je izjavil tudi italijanski delegat prof. Loria, norveški delegat Debes, angleški delegat Stuart, švicarski delegat Scherrer in japonski delegat dr. Sijozala.

Zadnja točka dnevnega reda je bila posvečena vprašanju, kako organizirati boj proti brezposelnosti. Tu se je kongres dotaknil tudi vprašanja emigracije v posamezni evropski državi. V debato so posegli mnogi govorniki, med njimi bivši španski minister d' Eza, nemški poslanec Dieberts, angleški delegat prof. Cohen, belgijski delegat Merteus in francoski delegat Rist. Med to debato je prišlo ponovno do neprijetne incidente, ko je češkoslovaški delegat in nemški poslanec Patzel ob enem s slovaškim klerikalnim poslancem dr. Labajjem kritiziral postopanje češkoslovaške vlade z narodnimi manjšinami. Predsednik Thomas je prekinil oboje govornika ter ju opozoril, da je sklenjeno, da se kongres ne bo vmešaval v notranje razmere katerekoli države. Večina kongresa je prejela to izjavo z odobravanjem.

Nato so bile predložene kongresu tri resolucije. V prvi se zahteva ratifikacija washingtonske konvencije o osemurnem delavniku in sicer za vse države. Sporazumno je treba ustanoviti kontrolo nad to važno socijalno pridobitvijo. V resoluciji o tovarniških svetovih kongres priporoča, da naj se nameščenci pozovejo na sodelovanje v metodični organizaciji ter v interesu bolje in večje produkcije. Kongres bo tudi v bodoče podpiral strokovne delavske organizacije. V resoluciji o brezposelnosti zahteva kongres od vseh držav, da ukrepejo potrebno za omejitve brezposelnosti in da v to svrhu javna dela razdelje. Vsem državam priporoča kongres, politiko, ki vodi k stabilizaciji ravnotežja v cenah v smislu sklepa ženevske konference. Resolucija o osemurnem delavniku in o pobujanju brezposelnosti je bila sprejeta soglasno. Resolucija o tovarniških svetovih in odločitev je bila sprejeta z 271 proti 21 glasovom.

Razpoloženje kongresa je bilo zadnji dan oduševljeno. Predsednik Masaryk je poslal predsedstvu kongresa brzojavko, v kateri naglašajo, da današnja politika ne more biti nesocijalna, a prava demokracija mora biti kulturna, politična, ekonomska in socijalna svoboda ter enakopravnost. V imenu češkoslovaškega socijalnega urada se je poslovil od delegatov dr. Štern, ki je naprosil zborovalce, naj sporoče po povratku v domovino vsem svojim socijalnim in političnim delavcem, da lahko v reševanju socijalnih problemov vedno računajo s sodelovanjem češkoslovaške republike. V imenu Francije se je poslovil od kongresa minister javnih del Godard, ki je izjavil, da bo delo in rezultati kongresa sprejeto v Franciji z velikimi simpatijami tem bolj, ker se je praškega kongresa udeležilo nad 1100 socijalnih delavcev, ki zastopajo 28 narodov. Tudi angleški delegat Humbert Wolfe je obljubil kongresu pomoč svoje vlade v vseh problemih, ki jih obravnava kongres. Predsednik Thomas je zaključil kongres ter se zahvalil češkoslovaški vladi za gostoljubnost. V nedeljo so si delegati ogledali Prago, zvečer pa so bili povabljeni na banket v veliki španski dvorani na praških Hradčanih.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: »Človek pred 100.000 leti.«
Kino Ideal: »Grbec iz Notre Dame«; II. del.

Italijanski oficirji napadli slovenske mladeniče.

Poročajo nam:

V Ilirski Bistrici so sedeli v nedeljo zvečer 5. t. m. slovenski fantje v hotelu Simone Francesco in se po svoji zabavi povsem mirno in dostojno. Na nasprotni strani se je nahajala skupina italijanskih častnikov. Kar naenkrat so začeli nekateri častniki, ko so prihrumeli med naše mladeniče, kričati in nato so jih napadli, enega pretepli in nevarno ranili. Obležal je v nezvesti pred hotelom. V tem trenutku je šel mimo Anton Dekleva. Ko je videl ranjenca na tleh, je vprašal, kaj se je zgodilo. Komaj je to zgovoril, je bil že napaden in pretepen. Nadaljujoč svojo pot, se je ozrl nazaj, na kar je dobil iz revolverja kroglo v nogo. Z veliko težavo je prišel domov, kjer je bil 8 ur brez vsake zdravniške pomoči. Med tem, ko je bil Dekleva ranjen, se je streljalo s strani častnikov in fašistov v njihovi družbi in je bil ranjen s kroglo v trebuh Milan Marat. Moral bo ležati najbrže dolgo časa v bolnici s malim upanjem, da ozdravi. V hotelu se je nahajal tudi povsem mirno Stanko Milavec, ki je dobil težke poškodbe z boksařem na obrazu.

Častniki so bili, kakor rečeno, v drugi sobi, slovenski mladeniči pa na nasprotni strani in od strani slednjih ni bilo prav nikakega poudarka za kričanje in napadanje s strani italijanskih oficirjev. Ali je storilo to je zelo sovražstvo do našega ljudstva? Nekateri častniki so bili v civilni obleki. Zakaj vendar so napadli Slovence? Tako svobodo živjajo drugod v Italiji!

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sreda, 8. okt.: Cyrano de Bergerac Red E
Četrtek, 9. okt.: Firma P. B. Red A
Petek, 10. okt.: Zaprti. (Generalna vaja.)
Sobota, 11. okt.: Šest oseb išče avtorja.
premijsa. Izven
Nedelja, 12. okt.: Moč teme. Izven
Ponedeljek, 13. okt.: Šest oseb išče avtorja. Red D.

OPERA:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Sreda, 8. oktobra: Cavalleria rusticana. V
vodnjaku. Red F.
Četrtek, 9. okt.: Zaprti.
Petek, 10. okt.: Carjeva nevesta. Red B.
Sobota, 11. okt.: Majka noč. Red C
Nedelja, 12. okt.: Netopir. Izven
Ponedeljek, 13. okt.: Zaprti.

ŠENTJAKOB. GLED. ODER V LJUBLJANI
V nedeljo, dne 12. oktobra: Kirke.
V torek, dne 14. okt.: Kirke. 114/n

Glasbeni vestnik.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V sredo in četrtek skupni vaji. Naj ničče ne manjka!

— Pevski zbor Glasbene Matice. Ponočno opozorjamo, da so vaje za soprane v sredo in petkih, za alte v torek in četrkih, vedno ob 18.15; za tenorje v torek in četrkih ter za baze v sredo in petkih — vedno ob 20. uri. Ker se vadijo sedaj tudi moški zbori, osobito za tenorje in baze redna in točna udeležba nujna! V ponedeljek, dne 13. tm. od 19.30 do 21. zborova žola, ki bo potem vsak ponedeljek ob teh urah! 121/n

Sokolstvo.

— Gorenska sokolska župa javlja svojim društvom, da predava starosta mariborske sokolske župe br. dr. Ljudevit Pivko v soboto dne 11. oktobra t. l. ob 20. uri na Jesenicah v društveni telovadnici o predmetu »Sokolstvo in narodno osvobodjenje« in v nedeljo dne 12. oktobra t. l. ob 10. uri na Javorjniku o predmetu »Naši dobrovoljci«; sosednja društva se vabijo, da se predavanja udeležijo. 116/n

Julijska Krajina.

— O pokojni gospe Karli Ponikvarjevi poročamo še, da je bila po poklicu učiteljica. Službovala je najprej v Skrljah v Vipavski dolini, potem v tržaški okolici, na Katinarju, v Rojani in pri Sv. Ivanu do leta 1892, ko se je poročila z g. Karlom Ponikvarjem. Ona je bila rojena Grmek in je sestra voditelja našega učiteljskega g. Antona Grmeka. Umrla je v tržaški mestni bolnici po težki in mučni bolezni. Pogreb se je vršil v torek 7. tm.

— Jubilej društva »Slavec« v Ricmanj. V nedeljo 12. tm. proslavi pevsko in bralno društvo »Slavec« v Ricmanjih svojo 25letnico. Sodelovala bodo tudi sosedna društva.

— Potnajstletni deček — samomorilec. V mehanični delavnici Roeti v ul. Sv. Frančiška v Trstu si je vzel življenje 15 letni deček vajence Mario Cinih. Nesrečni deček je tiščal, ko so ga našli, še v desnici revolver, s katerim si je pognal kroglo v glavo. Kot otrok že je izgubil svoje starše in živel nato pri teti. Bil je zelo nasilne narave in nikogar ni ubogal.

— Razprava proti Žerjalu in Kosiču iz Pliskovice, o kateri smo pretekli teden poročali, je odložena na nedoločen čas. Zagovornik Žerjalov dr. Roba je bolan, Žerjal pa preišče psihiatri. Porotna razprava v Trstu proti Žerjalu in Kosiču se bo nadaljevala šez par mesece.

Ljubitelji narave!

Samo še danes si lahko ogledate še nevidene prekrasne v Ljubljani še ne prikazane naravne slike iz ledene Norveške. — Danes nepreklicno zadnji dan prekrasnega filma

GÖSTA BERLING v Elitnem Kinu Matica

Ne zamudite! Rezervirajte si Vaš prosti čas za ta film!

Predstave ob 4, 5, 7, 9. V nedeljo ob 3, 5, 6, 8, 9.

— V Rokodelskem bralnem društvu v Tolmini imajo poleg glasbeno-pevskega in dramatičnega sedaj tudi športno-telovadni odsek. Zbere se tudi kolesarski klub in pričakuje se končno telovadni klub.

— Dramatični krožek v Gorici priredi 11. tm. Jalenovo dramo »Dome«. Drama je dobro naštudirana, zato je pričakovati ugodnega uspeha.

— Živahno se razpravlja v Gorici o izstopu odvetnika dr. Verzegnassia iz mestnega sveta. Izstopil je baje iz osebnih in poklicnih razlogov. Dr. Verzegnassi je bil zelo agilen in vpliven podžupan in član mestnega sveta. On se je v zadnjem času v prvi vrsti potoval za fuzijo okoliških občin z gorškimi mestom.

— Koncert pevskega glasbenega društva v Gorici v soboto je uspel sijajno. Operna pevka ga. Lovšetova se je posebno odlikovala. Ves spored se je izvršil povojno. Vidi se, da se bo društvo krepko razvijalo v povojni dobi.

— Tržne cene v Gorici: Grozdje 1.10—1.60 lir za kg, kostanj 0.60—1.20 lir za kg, paradižnik 0.60—0.80 kg, fige 0.60—0.70 za kg, hruške 1—1.30 lir za kg, jablka 0.60—0.80 za kg, fižol v stročju 0.60—1.10 lir za kg, grah 2—2.40 lir za kg, krompir 0.30—0.40 za kilogram.

Dopisi.

— Sv. Lenart v Slovenskih goricah. »Slovenec« si je v svoji 222. številki privoščil mame kot »Žerjavovce generala« ter skušal natveziti svojim čitateljem izven Sv. Lenarta, da je zmagala pri občinskih volitvah pri Sv. Lenartu SLS, da so nasprotno naprednjaki samotno propadli in da se mi je povrh še ponesrečil poskus, razdvojitvi pristaje SLS. Za očeta »Slovenčevega« članka se smatra vobče notarija Stupice. Članek je prišel po dveh mesecih in to »slučajno« potem, ko je doživel podžupan Stupica pri občinskih seji na moj predlog polom s svojim predlogom na povračilo stroškov za potovanje h pogrebu Velenemca Posseka. Notar seveda odklanja očetovstvo in žuga celo s tožbo. Pred preobratom je bil trg v nemčurjskih rokah. Nekaj mesecev pred mojim prihodom so se vršile občinske volitve, katerih so se prvič udeležili tudi Slovenci. To je bilo neposredno po polomu »Vorschusskasse«. Par navdušenih mož je računalo »s iztreženjem« volilcev, ali varalo so se. Slovenci sploh niso dosegli pomena vrednega uspeha. Prihodnje volitve so bile šele vsled različnih mahinacij l. 1911. Za Slovence so se razmere zboljšale v toliko, da so se združili za volitve v prvem razredu. Družabno smo zahajali naprednjaki v krmo Karla Aubla, ki je veljal za zmernega nemškutarja, ker nas je bila klerikalna bojevitosť pregnala iz edine slovenske krčme. Krčmar Alojzij Arnuš je našo odsotnost težko pogrešal in očividno iz tega razloga je zahteval od nas, naj se vršijo volitve tudi v drugem razredu, kjer je imel volilno pravico Karla Aubl. Udali smo se, čeprav smo vedeli, kaj namerava. Sel sem k Aublu in ga prosil, naj se vzdrži volitev, da nam omogoči posejanje njegove krčme. Aubl je bil to obljubil in dal na to svojo besedo. Volit pa je vendar šel nemškutarje. Ta moč je sedaj naš župan. Notar Stupica je zbežal k Sv. Trojici ter s tem omogočil zmago nemčurjev tudi v prvem razredu. Ta moč je sedaj naš podžupan. Pred preobratom je bilo zavednih Slovencev malo, sedaj jih je toliko, da bi lahko tvorili večino tudi proti nemčurjem. Ob prevratu SLS ni imela v trgu razen duhovnikov nobenega inteligentnega pristaša. Notar Stupica se ni bil »opredeljen«. V Narodnem svetu in v gerentskem sosvetu smo bili naprednjaki v večini. Ko je prišel čez nekaj časa klerikalni odvetnik, zdravnik in novopredeljeni notar in je dobila Ljubljana klerikalno vladno, se je vrglo takoj mene in dva napredna odbornika na cesto in na naša mesta je imenovala »Vlada za Slovenijo« Karla Aubla in Franceta Stupice. Oba sta postala organizirana člana SLS in sta se pri ljudskem šteju vpisala kot Slovenci. Prihodnje volitve so se vršile v znamenju klerikalizma. Temu načelu nasproti smo se postavili vili na čelo naprednjaštva. Nemčurstvo se je smatralo za likvidirano in bivši nemškutarji so se nahajali na obeh listah. Navidezno klerikalna lista je prodrla z 9 mandati proti sedmim naprednim. Klerikalci so to izizvalno razglasili za uspeh SLS. Naprednjake so pustili na strani in hoteli izvoliti za župana svojega izrazitega pristaša. Tu smo jim napravili kriz čez račun. Kar Aubl je sprejel od nas kot organiziran Slovenec ponudni županski mandat proti obveznosti, da odda svoj glas za slovensko starejšinstvo. Ko so to klerikalci izvedeli, so raje sami volili Aubla županom, kakor da bi stopeili z nami v dogovor. Tako je bil Kar Aubl enoglasno izvoljen županom. Za časa volitev starejšinstva pa je dokazal Kar Aubl, da ni izpremenil svojega načrta in da se je vpisal za Slovence in iz takratnega strahu. Razmerje volilcev ob času razpisa volitev je bilo tako, da smo naprednjaki računali na močno tretjino. Drugi dve tretjini so se delili med nemškutarje in klerikalce. Ali tako, da bi bilo težko jednim kakor drugim sestaviti samostojno kandidato listino s količaki pomembnimi osebami. Na prvem volilnem shodu našega političnega društva se je res sklenilo stopiti z voditelji SLS v dotiko radi

sestave narodnega bloka. Dekan Janžekovič pa je to ponudbo kratkoma odklonil. Volitve so prinesle nam 48 glasov za združeno nemškutarje in klerikalce pa 75, torej nam 7 glasov nad tretjino. Prav znaten napredek napram zadnjim volitvam. Na klerikalni listi sta bila zraven notarija Stupice izvoljena kot izrazita nemškutarja Karla Aubla in Ernest Pollenetz. Pred volitvijo župana sem skušal pri dekanu preprečiti zopetno izvolitev nemškutarja za župana. Dekan je odklonil vsak sporazum z motivacijo, da v trgu v tem trenutku ni več SLS, kakor hitro razbije koalicijo z nemškutarji. Dosedle temu stališču sta bila izvoljena za župana in podžupana junaka občinskih volitev l. 1911. Komur manjka smisel za narodni ponos, temu ga pričitni ne moreš. Je pač dežela »Kontrolorja Skrobarja«.

Dr. Milan Gorišek.

Protidržavnost, sodna obsodba in še nekaj.

»Slovenec« objavlja dolgovezen opis sodne razprave, tekom katere je bil obsojen naš odgovorni urednik radi notice, ki se je tikala osebne časti nekaterih treh državnih uradnikov. Stvar je povsem jasna in za vse rešena. Vprašanje razžaljenja časti je v čestih slučajih sila delikatno in sodniki lahko povedo marsikatero zanimivo dogodbo, ki je pravno zamotana in kjer ni mogoče tako jasno ločiti meje med razžaljenjem in dovoljeno karakterizacijo človeka. Tako je bilo po našem mnenju tudi v slučaju, o katerem poroča »Slovenec« pod lažnjim naslovom »denuncijanta«. Obsodba v zamotani stvari s stališča pravega pojmovanja novinarskega dela nikakor ne more nuditi podlage za moralno degradacijo novinarskega poročila ali novinarskega stanu. »Slovenec« pa dela obratno, iz vsake pogreške (recimo, da je bila to pogreška presoje častnega in nečastnega dejanskega stanja) dela veliko moralno pridigo in kuje konkurenčni in politični kapital. Tu mu ne bomo sledili. Drugo pa je v protidržavnosti, o kateri se ne sramujemo potrditi, da smatramo to politično karakteristiko s stališča sedanjega našega notranjega položaja za povsem upravičeno in smiselno. Mi ne moremo zavzeti stališča, da je vsaka notranjepolitična tendenca upravičena in legalna. To smo videli posebno jasno na prevratnem pokretu komunistične stranke in smatramo še danes, da velja za Radičev pokret, predvsem pa za njegovo dosedanje zunanipolitično akcijo. Mi zagovarjamo, da obstoja v smislu naših ustavnih in drugih kazenskih zakonov točna črta med državotvornostjo in protidržavnostjo in to ločitev smo smatrali, da je treba vnesti v narod, da vidi in spozna državo in da jo začne ljubiti. Nikakor pa ne odgovarja resnici, da bi sodišče ne vedelo za to črto, zlasti ko se mora še danes ravnati po veljavnem zakonu za zaščito države. Ta zakon odobrava tudi sedanja vlada in torej tudi SLS, ki nosi odgovornost in ki s tem zakonom prepoveduje vsako politično akcijo komunistične stranke v Jugoslaviji. Za nas je Radičeva akcija še vedno na robu protidržavnosti. Če sodišča danes napram očito protizakonitim izpadom Radiča ne smejo nastopiti, je to usluga samega tistega »spoštovanja svobode in nezavisnosti« sodišč, ki ga je upeljala Davidovičeva vlada, s tem, da je suspenzirala na temelju enostavne politične in parlamentarne pogodbe z Radičevno stranko kaznivost in zasledovanje vseh dosedanjih kriminalnih činov hrvatskega tribunala. To je njena stvar, naša pa je, da to javno približemo in da opravičimo svojo linijo glede protidržavnih in državotvornih tendenc v Jugoslaviji. Tako je torej s takozvanim »denunciranjem« »Slovenskega naroda«, ki se mu podtika grdo dejanje, ko zastopa povsem pravilno in pošteno stališče pozitivnega zakonodavstva in obstoječega državnega ter pravnega stanja.

Da se pa novinarski procesi v tako ogorčenem tonu obravnavajo v tistem »Slovenec«, ki se izza plota imunitete svojega odgovornega urednika vsak dan iznova roga vsem, katere obrekuje in jim krade čast, pa spada v poseben kapitel morale.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaški: Breg 8/I.
Belgijski: Urad Ljubljanskega veleposelnika.
Avstrijski: Turjaški trg 4/II.
Italijanski: Zrinjskega cesta 3/II.
Portugalski: Dunajska cesta 33.
Francijski: Dunajska cesta (Ljubljanska)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1924.

Evo Krivca!

Pred leti je umrl urednik Miroslav Malovrh. Kot šef našega lista si je stekel za »Slovenski Narod« izredne zasluge. Može je posvetil vse svoje življenje ideji našega lista ter v boju za splošno napredno svobodo in kulturo ljudi do kraja izkrevljal. Kaj je torej bilo bolj naravno in človeški pijeteti primerno, kakor da je podjetje postavilo pokojnemu Malovrhu skromen spomenik, ki bi bil na zunanji način dokazal zahvalo za delo in trud, ki ga je pokojni Malovrh posvetil »Slovenskemu narodu«. Mi, ki to pišemo, ne odgovorjamo na grehe in opustitve bivših upravnih odborov. Oni so pozabili na pijeteto in pokojnika ostavili brez spomenika! Med tiste pa, ki jih zadene ta krivda, moramo danes objaviti, da spada dr. Ravnihar, ker je pet let po pokojnikovi smrti sedel v upravnem svetu »Narodne tiskarne«, spravljal dividen, vendar pozabil na prvobitno človeško dolžnost, na pijeteto do pokojnega Malovrha in ga ostavil brez spomenika. Danes pa pride »Narodni dnevnik«, za katerega odgovarja dr. Ravnihar in napade sedanji, komaj dva meseca poslujoči upravni odbor »Narodne tiskarne«, češ, da noče postaviti Malovrhu spomenika! Pri tem se zažene v naš list in blati celo podjetje. Dr. Ravniharjevo glasilo očita sedanjemu odboru, kar je ta doktor sam zagrešil kot petletni odbornik »Narodne tiskarne« po Malovrhovi smrti! Priznati moramo, da nismo dr. Ravniharja do večer poznali s te strani! To je moralna dedekada najhujše vrste! Z njo se ne moremo polemizirati. Javnost naj sama presodi, kako in kaj je s spomenikom in koga zadene tozadavna krivda. Javnost pa tudi lahko vidi, na kakih nemoralnih temeljih bazira akcija »Narodnega dnevnika« proti »Slovenskemu narodu«, ki piše in ponatiskuje take stvari, kakršna je predmetna zadeva iz področja najintimnejše človeške pijetete, zadeva spomenika pok. Malovrha.

— **Spremembe v prosvetnem ministru.** Prosvetni minister dr. Korosec čisti. Načelnik umetniškega oddelka, Rista O d a v i č bo prestavljen na drugo mesto. Vodstvo tega oddelka poveri dr. Korosec dr. Milanu Senoi.

— **Imenovanje škofa v Skopju.** Za katoliškega škofa v Skopju bo imenovan, kakor nam poročajo, univerzitetni profesor na ljubljanski teološki fakulteti dr. Fran Grivec. Njegovo imenovanje pa še ni potrjeno.

— **Prihod generala Kalafatovića v Beograd.** General Kalafatović, naš delegat v razorožitvenih komisiji pri Društvu narodov, je včeraj iz Ženeve prispel v Beograd ter je zunanjemu ministru zelo obširno poročal o dosedanjem delu komisije.

— **Koliko je nezaposlenih v naši državi?** Pred dnevi smo poročali, po vestih iz Beograda, da je nezaposlenih v naši državi 100.000. Danes naznanjajo po najnovejših podatkih ministrstva za socialno politiko, da imamo nezaposlenih okoli 200.000 delavcev in uradnikov. To je za našo državo ogromno število, ki glasno vpije po tem, da naj že vendar enkrat neha politični prepri, ki se zadnje čase v beogradskem središču vedno bolj neti in podžiga ter naj se prične pošteno gospodarsko delo! Nezaposlenost je tudi posledica Radičevega večnega spletkarjenja in skrivni so vsi, ki nočejo obračunati z njim, kakor zaslužijo.

— **Nekateri penzionisti** so dobili svoje masne pokojnine šele 7. t. m., torej pet dni kasneje kakor navadno. Redno se ne izplačujejo niti več revne mesečne pokojnine. Potem pa naj pričakujemo še poviška draginskih doklad. Prazne obljube in varanje bednih penzionistov.

† **Gosp. Adolfe Reich.** Včeraj popoldne ob 17. uri je umrl v Ljubljani g. Adolf Reich, mešan, posestnik in lastnik tvornice za barvanje in čiščenje obkles in perila. Njegov oče, rodom Čeh z Moravskega, mati je bila Ljubljanka je ustanovil v Ljubljani leta 1845. barvarijo, katero je po pokojnik s svojo pridnostjo in strokovnjo vednostjo s pomočjo svojih sinov zboljšal in dvignil do sedanjega največjega podjetja te stroke v Sloveniji. Podjetje ima tudi podružnice v Novem mestu, Mariboru in Zagrebu. Pokojnik je bil splošno priljubljen, izredno blaga duša in velik podpornik revežev, ki ga bodo težko pogrešali. Zapuščal 9 otrok. Vsem prizadejim naša iskrena sožalje!

— **Pozor, Moste - Vodmat!** Z včerajšnjim dnevom smo preuredili raznašanje za Vodmatski okraj tako, da smo prevzeli raznašanje »Slovenskega Naroda« po hišah tudi v Mostah, na Selu in Zeleni jami. Dosedanji in prihodnji naročniki dobe list v teh krajih že popoldne na dom, namesto drugod dan po pošti. S tem smo ustregli večkrat izraženi želji.

— **Francoski interesenti** za našo industrijo kož. Francoski trgovinski ataše v Beogradu obvešča naše zunanje ministrstvo, da so se na francoskih tržiščih pojavili številni interesenti za našo industrijo kož. Ministrstvo je o tem obvestilo preko trgovskih zbornic naše kožarje.

Iz Ljubljane.

— **Hitra pošta.** V Ljubljani je bila dne 30. septembra t. l. oddana nakaznica za Novo mesto, ki je došla na naslovljenca šele 7. oktobra t. l.

— **Ureditve voznega prometa na Aleksandrovi cesti.** Regulacija in asfaltiranje Aleksandrove ceste je končano. Cesta je brez pretiravanja postala velikomestna avenija s krasnim pogledom na veliki dvored in tivoljski gozd. Stroški so bili veliki, a sedaj ima Ljubljana — vsa čast mestnemu stavbnemu uradu — res nekaj, s čimer se lahko pred tujci postavi. Cesta je, kakor smo že poročali, asfaltirana s sicilskim melnim asfaltno, ki se bo šele sčasoma strdila. Zato opozarjamo naše policijske ravnatelje, da ne bodo pozabili na to, da se brezpozorno izvršuje sklep občinskega sveta, po katerem je vožnja s težkimi avtomobili po mestu sploh torej tudi na tako kočljivem tlaku te ceste prepovedana. Zoper one, ki bi se te prepovedi ne držali, naj se najstrožje postopa, ker bodo tako avtomobili s svojimi težkimi obročmi mladi asfaltni trotoar popolnoma pokvarili. A še nekaj nam je na srcu. Aleksandrova cesta je postala kakor smo predvidevali, takoj po asfaltiranju najbolj priljubljeno šetališče v večernih urah. Korzo, ki se tu razvije ima upravljalni značaj in cesti in sicer ne samo pločniki, ampak tudi cestni, je polna šetajočega občinstva. Zato predlagamo, naj mestni magistrat, odnosno vladni komisar prepove od 6. do 8. ure zvečer po tej cesti sploh vsako vožnjo, bodisi z vozovi ali avtomobili, pa tudi s kolesi, kakor je tudi v Beogradu za časa večernega korza na kneza Mihajla ulici odredeno. Vozovni in avtomobilski promet iz mesta proti Bleiweisovi cesti ali za Bleiweisovo ceste proti mestu pa naj se za ta čas odvrača po Knaflijevo oziroma po Gajevi ulici. V to bi treba tudi na križiščih Aleksandrove ceste in Bleiweisove ceste za imenovani čas odrediti policijskega stražnika, da bo nadzorstvo učinkovito. S to uredbo se bo ljubljanski korzo brez škode za vozovni promet lahko mirno razvijal in ne bo šetajoče občinstvo vsak čas ogroženo, kakor se je to dogajalo v Selenburgovi ulici.

— **Arctacija člana »Orjuna«.** Kakor smo izvedeli, je sodišče odredilo danes aretacijo blaginika ekonomske »Orjuna« F. Zajca iz Ilirske Bistrice. Vzrok aretacije je neznan.

— **Železničarjem!** V četrtek dne 9. tm. se vrši ob 19. uri 30 minut v Rokodelskem domu seja skupnega odbora vseh železniških organizacij (odbora za nastavljenost osebje in odbora za delavce). Spored: Določitev delegatov za anketo glede delavskega pravilnika, ki jo je sklical g. minister Sušnik za 16. tm. Vsi člani obeh navedenih odborov naj se seje sigurno udeležijo. Če le mogoče pa naj pridejo na sejo tudi predstavniki posamičnih organizacij.

— **Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani** ima jutri v četrtek ob 15. izredno odbovno sejo.

— **Plesni krožek Tabor v Ljubljani** odpravi svojo redno plesno šolo v nedeljo 12. oktobra ob 8. uri zvečer v areni Narodnega doma. Plesna šola je namenjena članstvu sokolskih društev. Krožek vabi vse brate in sestre, ki žele obiskovati plesno šolo, da se pravčasno prijavijo. Prijave sprejema br. A. Turk, Prešernova ul. 48. — Zdravo!

— **Telovadni tečaj za otroke društva »Atena«** prične z redno telovadbo v četrtek 9. oktobra, v licejski telovadnici. Pouk vsak ponedeljek in četrtek od pol 6. do pol 7. zvečer. Vpisnina Din 3.—, mesečna Din 15.—. Prijave se sprejemajo še nadalje istotam.

— **Plesni odsek »Atene«** sprejema prijave še v soboto, 11. oktobra od 3. do 4. pop. v ortopedičnem zavodu na »Mladiki«. Prva plesna ura v ponedeljek, 13. oktobra ob 6. uri istotam.

— **Izgubljen se je potni list** za nemško Avstrijko na ime Peter Korak. Poleg so bili tudi krstni list, domovinski list, spričevalo od obrtne šole in odpustnica ljudske šole, glasečo se na isto ime, in tri slike. Pošten najditeelj naj listine odda Dunajska cesta 56, priti.

— **Izgubila se je 7. t. m. ob pol 8. zvečer** ročna torbica z manjšo vsoto denarja od Hilserjeve ul. št. 7 čez cesto do št. 8. Ker sem uboga postrežnica, naprošam poštenega najditelja, da vrne na upravništvo Slov. Naroda.

— **Policijske ovadbe.** Včeraj so prispеле sledeče ovadbe: radi tatvine 7, prestopka cestnopolicijskega reda 10, prekrščenja policijske ure 3, streljanja 1, zglaševanja predpisov 1, ogroženja telesne varnosti 1, nedostojnega vedenja 1, neplačane zapitke 1. Arctacije: radi suma tatvine 1.

— **Najcenejša in najnovejša obleke** se dobe samo Selenburgova ulica št. 3 pri GRICAR & MEJAC.

— **Vlom v trafiko.** V noči od 7. na 8. je bilo vlomljeno v trafiko invalida Cirila Kranjca na Prulah. Tatovi so odnesli 70 dinarjev gotovine in različne cigarete v vrednosti 345 Din. To je že tretji vlom v Kranjevo trafiko tekom dveh mesecev.

— **Kavarna »Leone«.** Vsak večer salonski orkester. Odprta od 4. ure jutraj. — Se priporoča — Pogačnik.

— **Kavarna, restavracija in klet »Zvezda«.** V kavarni »Zvezda« svira dnevno od 3. ure popoldne do 1. ure ponoči prvovrstna elitna Damska kapela. V kleti prvovrsten Salonski orkester od 5. ure popoldne do 12. ure ponoči. V kleti in restavraciji je na razpolago izborno vino, sveža mizna in goraka jedila. Po gledaliških predstavah se oženjem gostom servira polovčne porcije raznih svežih jedil. Trikrat na teden v restavraciji in kleti sveže morske ribe. 52/n

Iz Maribora.

— **m Razširjenje električnega omrežja v Mariboru.** V Mariboru se je zlasti v zadnjih letih silno občutila pomanjkljivost električnega napeljevala, ki je bila izvedena med svetovno vojno. Uporabljal se je takrat večinoma stari material, ki je že po par letih popolnoma odpovedal, tako, da so bili defekti na dnevnem redu. Vseled naraščanja odjemalcev električnega toka je bilo vse omrežje preobetoženo. V zadnjem času so bile nove priključitve sploh nemogoče. To se je posebno čutilo v industrijskih podjetjih in novonastalih obrtnih obratih, ki se vsled teh težkoč niso mogli opremiti z modernimi stroji na električni pogon. Vse to je končno napotilo občinski svet, da je začel misliti na obnovo in razširjenje električnega omrežja. V ta namen so se vršila dolgotrajna pogajanja s falsko elektrarno, kakor tudi s Pokojniškim zavodom glede najetja potrebne posojila v znesku 3 milijone Dinarijev. Najeto posojilo je sedaj dovolil tudi mariborski veliki župan, tako je upati, da se te nevdržne razmere v doglednem času izboljšajo. Koristi ne bo imela od tega sama javnost, ki se danes škandalizira nad vladajočimi razmerami, zlasti pa nad cestno razsvetljavo, ki je pod vsako kritiko, ampak tudi mestna občina, ki bo dobila mnogo večje dohodke ter s tem znatno izboljšala svoje gospodarstvo v mestnem električnem podjetju, ki se mora sedaj boriti z velikimi težkočami.

— **m Se en detomor.** Dne 28. septembra so orožniki aretirali dekle Justino Šuman, uslužbeno v župnišču pri Sv. Rupertu. Ovadena je, da je tri dni prej zadavila svojo novorojenčico. Kdo je oče tega deteta, rojenega v farozu, se še ne ve.

— **m Zopetna vzpostavitev meščanske šole v Sv. Lenartu.** Meščanska šola v Sv. Lenartu je bila gotovim ljudem že dalj časa trn v peti. Trudili so se na vse načine, da bi jo odpravili. Ni manjkalo niti najogabnejših spletk. Zdelo se je, da bodo imeli uspeh, kajti ob začetku šolskega leta je ostala meščanska šola zaprta. Šele na protest občinskega odbora se je g. Korosec omeščal ter odredil zopetno odprtost šole. Značilno je, da se je to izvršilo celo proti predlogu prosvetnega oddelka v Ljubljani. V ponedeljek se je začel na vseh treh razredih redni pouk.

— **m Prijet požigalec.** Dne 22. septembra je pogorelo posestniku Petru Mesarcu v Partinju gospodarsko poslopje z vsemi deželnimi pridniki. Le požrtovalnosti domaćinov se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja. Škoda se ceni na 75.000 dinarjev. Dognalo je, da je ogenj zažgal hlapec Josip Golob iz maščevanja, ker ga je gospodar odpustil iz službe. Goloba so zaprli in izročili sodišču.

— **m Požar vled nepravdnosti.** Posesnica Jospina Sešel v Zavrčah pri Sv. Vidu je kuhala perilo. Krog 3. popoldne se je odstranila od doma, ne da bi bila prej pogasila ogenj pod kotlom. V njeni odsotnosti so padla goreča drva izpod kotla, vsled česar je nastal požar, ki je v kratkem času uničil vso poslopje, z gospodarskim delom vred. Zgorelo je vse razen treh svinj in treh ovac, katere so mogli še v zadnjem trenutku rešiti. Poleg živih in vse obleke je zgorelo še 1500 Din gotovine, tako da je Sešel popolnoma uničen. Zavaroval je bil samo za 20.000 Din, škoda pa se ceni najmanj na 50.000 Din.

— **m Razburjenje radi povišanja najemnine.** V Mariboru je zavladalo v najemniških krogih veliko razburjenje, ko so doznali za nameravano povišanje najemnine. Socialni demokrate sklicujejo za nedeljo veliko demonstracijo, ki jo bodo seveda skušali izbrabljati v strankarske svrhe. Hišni posestniki — seveda samo nekateri, ki so glede povišanja najemnin na slabem glasu, — so že sedaj obvestili svoje stranke, koliko bo znašala najemnina od novega leta naprej. Tako je nek hišni posestnik na Koroski cesti, kjer ni bogzna kako lep stanovanj, obvestil stranke, da bo zahteval od 1. januarja naprej za enosobno stanovanje 400, za dvesobno pa 525 dinarjev mesečno.

V tem delu mesta stanujejo večinoma delavci, ki takega povišanja ne bi mogli prenesti. Kaj bo z njimi, ako se ta projekt res uveljavi, je težko reči. Stanovanj v Mariboru ni, ker se nič ne gradi, v edini novozgradih, palači Gospodarske banke, pa stane dvesobno stanovanje v četrtem nadstropju »samo« 1500 Din. Eno je sigurno, da v Mariboru ne bo odpravil stanovanjske bede noben stanovanjski zakon in stanovanjski urad. Dokler se ne zida, bo vladala beda. Omiliti bi jo mogla edino le ukinitve stanovanjskega urada, ki danes polnoma birokratično dodeljuje stanovanja. Tako je nedavno nakazal večsobno stanovanje delavski družini, ki nima niti pohištva, da bi ga opremila, vrhutega pa je tudi najemnina za njene razmere previsoka. Na stanovanjskem uradu pa leži več sto prošenj za zamenojavo stanovanj. Na te se urad prav nič ne ozira. Da se takim postopanjem niti najmanj ne omili stanovanjske bede, si mero-dajni gospodje ne dajo dopovedati. Nešteto družin se tisti v malih stanovanjih, dočim velika stanovanja leže neizrabljena. Ako še nadalje ostane stanovanjski urad, bodo najemniki naravnost izročeni samovolji hišnih lastnikov, ker si ne bodo mogli polskati svojim razmeram primerne stanovanja. Zato je razburjenje, ki vlada med najemniki, do gotove mere popolnoma upravičeno.

Spopad med Orjunaši in Hanaovci.

V Osijeku se je odigral v soboto ponoči dogodek, ki so ga inscenirali Hanaovci. O tem dogodku se nam poroča:

V soboto okoli polnoči je prispela v hotel »Zlati bunar« večja skupina Orjunašev in z njimi v družbi poročnik 41 pešpolka Dragutin Jovanović, imenovan »Lune« in znan po svoji hrabrosti na solunski fronti ter podnarednik Budić. Sedli so za mizo in naročili tamburšem da igrajo »Oro klife«. Za drugo mizo je sedela družba Hanaovcev med katerimi znana prepečaka Stjepan Veselić in Rieger. Hanaovci so pričeli izvajati prepevati »Još Hrvatska ni propala«. Nastal je prepri, med katerim je Veselić skočil iz mize ter udaril poročnika Jovanovića s palico poglavi. Podnarednik Budić je nato udaril po luči, da je ugasnila. Zatrjuje se, da je nato Orjunaš Andrijašević izstrelil proti Hanaovcem dva strela in nato pobegnil. Ena kroglica je zadela Veselića ki je tekel iz hotela ter se zgrudil zunaj na tla. Tri ure kasneje je podlegel poškodbam. Policija je aretirala več oseb med temi Vrgo, Kantora, Erora in Drugovića, ki so osuđeni, da so streljali. Povod tega dogodka je separatistični »Hrvatski list« na padel na skrajno infamen način vojsko in policijo ter proglasil Veselića za hrvatskega mučenika.

Veselić je bil znan v Osijeku kot veliki prepečak in izizvač. Pred meseci je v družbi z Riegerjem napadel nekega vojaka. Rieger je vojaka ubil, Veselić pa mu je mrtve mu natresel pepela v oči. Pred mesecem je Veselić z nožem napadel Orjunaša Sarkana in nekega Rusa ter oba tekoče ranil. Streljal je tudi na nadstražnika Prokića in mu zagrozil, da ga ubije. Pred enim tednom je policija v parku »Klasijama« obkolila družbo Hanaovcev, ki je imela tamen sesto nek. Policija je zaplenila tri samokrese, več nožev in bokserjev. V soboto zvečer se je Veselić izrazil, da bo še danes nekega ubil.

V ponedeljek 6. tm. je bil Veselić v greb. V sprevedu je bilo okoli 1500 oseb komunisti, radičevci in zajedničari, v glav nem pa sami vajenci in pomočniki. Po končanem sprevedu je odšla od separatističnih listov nahajanska masa po osielških ulicah ten kričala: »Dol z oficirji morilci!« »Dol kraljem!« »Dol s policijo!« »Živela republika!« Nato so napadli trafiko Rade Živkovića in gostilno Cvetka Uglješevića, ki je moral lokal zapreti. Mir je vzpostavila policija s pomočjo vojske. Podivjani Hanaovci s grozili s smrtjo vsem Orjunašem.

Turistika in sport.

— **HAŠK (Zagreb : Ilirija).** V nedeljo 12. t. m. gostuje v Ljubljani nogometno moštvo Hrvatskega Akademskoga SK iz Zagreba. Za protivnika ima našega prvaka SK Ilirijo. HAŠK je zavezan nastopiti s kom pletnim I. moštvo, ki se nahaja v zadnjem času zopet v nekdanji izvrstni formi v kateri je opetovano doseglo prvenstvo Hrvatske in predstavljalo poleg Gradjankega SK vedno najmočnejšega reprezentanta jugoslovenskega nogometa v mednarodni konkurenci. 122/n

Uprava našega lista je prejela:

Za »Dom slepih« Din 10.—, katere je daroval g. Ivan Žunković v Barkovijah pri Trstu.

Iskrena hvala!

STEZNIKE

(moderac)

po životni meri priporoča

Ana Butler

Dunajska cesta 6-11

v hiši tekmar Piccoli.

Robert Smielowski,

arhitekt

in mestni stavbenik

Rimska cesta 2.

Izvršuje načrte in proračune, prevzema stavbna dela vseh vrst, kakor tudi presojanje in cenitve pod solidnimi in najugodnejšimi pogoji.

Zidna opaka

od lastne opake na Viču, priznana kot najboljša kakovost in od skladišča, Opekarskega 18,

za večjele državnih cen. 40 T

Vsem

59 T

ki hočejo piti dobro kavo,

priporočamo našo izvrstno

pravo domačo

kolišsko cikorijo.

Novo obleko

Imate, ako daste ponošeno ke-

mično čistiti in barvati v

I. kemični čistilnici in barvarji

JOS. REICH tovarna

Poljski nasip 4.

Podružnica: Selenburgova 3.

88 T/III

Iščem agilnega

družabnika - strokovnjaka

za manjše industrijsko ali trgovsko podjetje kakršnekolik stroke, z nekaj kapitalom. Krasni, lasni obratni prostori na razpolago. Eventuelno se stavlja prod. Stroka in druge podrobnosti naj se po možnosti navedejo. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »Industrija-6296«.

Nikdar ni dovolj,

da imate le blago, potrebno je tudi nekaj

reklame

za svoje blago

V »Slovenskem Narodu.«

Informacije v upravi lista.

Gospodarstvo.

Industrijalizacija Francije.

Francija, ki je bila pred vojno večinoma agrarna država s skromno malo in srednjo industrijo, se bliža zadnja leta čedalje bolj svojem glavnemu cilju, da postane industrijska država v najširšem pomenu te besede. Kot zunanja momenta v napredku francoske industrije treba omeniti mir med delavstvom (od leta 1920 ni bilo nobene večje stavke) in ogromni pritok inozemskih delavcev. Lani in letos je prihajalo v Francijo mesečno do 6000 inozemskih delavcev. Samo v enem departementu znaša število teh delavcev 80 tisoč 50.000 je med njimi Poljakov. V premovalniški severni Franciji je produkcija premoga že dosegla predvojno, ponekod celo presega količino pred vojno pridelane premoga. Severno-francoska tekstilna industrija se lahko danes uspešno bori z vsako tujo konkurenco, ker je po vojni znatno povečala in obnovila tovarniške prostore ter razpolaga z najmodernejšimi ameriškimi stroji.

Francoski industrijski razvoj in napredek se je pričel med vojno in sicer v prvi vrsti zato, ker se je preselila večina podjetij iz okupiranih krajev ob nemški meji v centralne in južne departemente. Po vojni so se ta podjetja zelo izpopolnila in razvila, tako da ima Francija v teh krajih znaten del svoje gospodarske moči. Tudi tam, kjer je razsajal nemški militarizem, so večinoma vsa industrijska podjetja že obnovljena. Pariz ne živi več samo od svoje luksusne in modne industrije, kakor prejšnja leta, temveč ima že bogato strojno in avtomobilno industrijo. Velik industrijski napredek je opaziti tudi v Lyonu, kjer si je pridobil največ zaslug za reorganizacijo in razmah domače industrije sedanjim ministrski predsednik Herriot. Kot nove industrijske centre je treba omeniti Bayonne, Saint-Etienne, Saint-Chamond in Cayenne. Tudi velika pristaniška mesta so pritegnila mnogo industrijskih podjetij. Marseille namerava potom prekopa spojit jezero Berry s pristaniščem, da zveže nove industrijske okraje s pristaniščem.

V sami organizaciji francoske industrije opazimo zadnja leta proces horizontalne in vertikalne koncentracije. Zadešni s premovalniki in železniki rudniki so se pridružili temu koncentracijskemu pokretu strojne tovarne in livarne, ladjedelnice in tvornice instrumentov, optičnih izdelkov itd. V industriji barv je samo en sindikat, v kemični industriji pa dva. Delniške družbe gradje ogromne elektrarne v Pirenejih, s katerimi hoče Francija nadomestiti pomanjkanje premoga. V kratkem bo preskrbljeno več glavnih železniških prog z električnim pogonom, in sicer proga Pariz-Orleans, Pariz-Lyon — Sredozemsko morje. V njenem razmahu ovira francosko industrijo deloma pomanjkanje inženjerjev. — Mnogo vodilnih tehnikov je prišlo iz Švice in Luksemburške. V zvezi s predstojajočo reorganizacijo celokupnega gospodarskega življenja namerava Francija temeljito reorganizirati svoje tehnične šole.

Vidimo torej, da se je Francija odločila po brezpolnem prerokanju o reparacijah za samopomoč. Do prepričanja, da je v gospodarskem napredku rešitev države, prihaja tudi francoski narod, ki je začel graditi svojo bodočnost na zdravih temeljih pametne gospodarske politike in zaupanja v svojo moč.

— g O našem uvozu. Navedli smo že uvoz iz Češkoslovaške, Avstrije, Italije, Angleške, Nemčije. Zedinjenih držav in Francoske, iz katerih prihaja glavni naš uvoz. Iz sosedščine je bil

uvoz za drugo četrtletje t. l. nastopen: iz Grške za vrednost Din 57.417.531, iz Madžarske 40.745.284, iz Romunije 21 milij. 293.053, iz Bolgarske 4.073.600, iz Turčije 3.331.128, iz Albanije 2.377.637. Nadalje so uvozile: Indija za vrednost Din 21.959.166, Holandska 14.294.642, Švica 12.792.581, Belgija 12.690.010, Brazilija 7.150.136, Poljska 6.620.578, Egipt 4.734.250, Argentinja 3.404.790, Danska 2.712.103, Španija 1.996.600, Norveška 1.198.609, Švedska 789.350, Perzija 603.000, Kitajska 531.200, Portugalska 514.325, Alžir 140.560, potem še za manjše vrednosti Japonska, Mehika, Sirija, Venezuela, Litvanija, Finska, Kanada in Čile. Uvoz iz Rusije je znašal Din 3.009.255.

— g Živinskih semenj na Dunaju. Dne 6. t. m. je bilo na živinskem sejmu na Dunaju 3508 glav goveje živine; domače 1149, iz Jugoslavije 569. Cene za kg žive teže: voli Ia. od 18—21.500 kron, srednji od 14—16.500, slabši od 13—15.000, bikli od 14—18.000, krave od 12—16.000, mršava živina od 8000 do 11.000.

— g Po stopnjah bivšega finančnega ministra dr. Stojadinovića. Ugodni švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« prinaša o gospodarskem položaju Jugoslavije članek, ki izjavja, da globoko segajo politične spremembe zadnjega časa k sreči niso zdalej jugoslovanskega gospodarskega življenja. Jačanje in konsolidiranje jugoslovanskega gospodarstva stoji še nadalje v znamenju režima bivšega finančnega ministra dr. Stojadinovića, ki je izsilil stabilizacijo dinarja ne s finančno-političnimi odredbami, marveč s sredstvi zdrave državnosti, finančne in proračunske politike. Njegovo ravnanje so odobraval tudi njegovi politični nasprotniki sedanje vladne stranke in isto tako visoko cenili, da se nadaljuje državna finančna politika v njegovih smernicah. Da je prišel sistem tudi v trgovsko politiko Jugoslavije, je enako zaslug ministra Stojadinovića, čeprav ta problem ni spadal v njegovo resor. O industriji Jugoslavije pravi švicarski list, da je gotovo šele pri začetku in zato je umljivo, da si išče zaščite pri državi. — »Belgrader Zeitung« prinaša razgovor s sedanjim finančnim ministrom dr. Spahom, ki pravi, da se bosta pri budžetiranju uveljavljali dve osnovni načeli, najprej namreč se mora paziti na največje štedenje, drugo pa je, da se vse večje investicije izključijo iz rednega budžeta. Svota novega budžeta bo kljub temu večja od lanskega. Samo za izvedbo invalidskega zakonika potrebuje država poleg dosedanjih 390 milijonov še 200 do 250 milijonov dinarjev. Večina ministrstev ima večje potrebe in zahteve kot doslej. Po novi carinski tarifi meni, da bo domača industrija z njo mnogo boljše zavarovana nego doslej. V naši zemlji je res 80% kmečkega prebivalstva ali v našem izvozu je industrija na prvem mestu. Z napredkom industrije se naš uvoz zmanjša, kar bo imelo povoljne posledice na našo trgovsko bilanco in to bo zopet v korist kmetstvu kakor tudi ostalemu prebivalstvu. Glavni problem finančne politike pa je v reformi davčne administracije. Brez izenačenja davčne uprave v celi državi ne bomo imeli željenih rezultatov od izenačenja davkov in ne od enotnosti obdavčevanja. Inozemstvo gleda pozorno na konsolidacijo naših notranjih razmer, kar je silno važen moment in drugi enako važen je zboljšanje naše trgovske bilance. Za prvo četrtletje t. l. je aktivna. Produkcija raste, izvoz se večja, uvoz se manjša. Ti momenti so vplivali na našo valuto, da dinar raste. Ne mislimo na zadolževanje pri Narodni banki, marveč na to, da ji izplačujemo dolgov, kar bo tudi pripomoglo k vzdržanju dinarskega kurza. Z izplačevanjem dolgov pri Narodni banki se omogoči temu zavodu, da stavi svoj kapital na razpolago produktivnim privrednim slojem.

— g Letošnja letina krompirja. Po podatkih poljedelskega ministrstva prida letošnja naša država več krompirja, nego lani ali druga leta. Računajo, da bo mogla Jugoslavija letos izvažati okrog 1200 vagonov krompirja. Samo Slovenija je za izvoz okrog 550 vagonov.

— g Dobave. Dne 3. novembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertne licitacije: pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki glede dobave 365.000 kg sena

in 265.000 kg slame; pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave medenih drog in medene pločevine; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave konoplje za mašenje; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu

glede dobave jeklenih tračnic ter glede dobave potrebnih za ur, skretnic in delov skretnic. — Predmetni oglasi in obtemeljnejši podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

To in ono.

Dramatična noč španskega princa v Parizu.

Španski princ don Luis, sin infantije Evaldie, ki je dobro znan v pariških krogih, bi bil prošli teden v Parizu skoraj postal žrtev zasede. Prišel je iz Španije v Pariz, a da se umakne vsem očividnim obredom, si je najel inkognito sobo v nekem velikem hotelu v rue de Rivoli pod imenom Comte de Madrid.

Vedel je iz svojega prejšnjega bivanja v francoski prestolici, da se nahaja po Parizu nebroj zanimivih koticov, kjer se lahko vidijo prav lepe stvari. Tako se je neki večer šel sam sprehajati v okraj Temple, kjer je mnogo starih hiš in palač iz prejšnjih stoletij. V ulici des Francs-Bourgeois je stopil k njemu zelo elegantno obleden gospod in se začel z njim pogovarjati o pariških starinah. Kazal je enako zanimanje kot princ za starinska poslopja, govoril o slavni zgodovinski osebnosti in princ je spoznal, da je dobil izbornega cicerona. Tako sta si, korakajoč vedno naprej, ogledala trg des Vosges, ki je iz zgodovinskega stališča eden najzanimivejših trgov v Parizu, kajti hiše stojiše še tako kot so stale v 16. stoletju.

Nato mu je znanec predlagal, naj si ogledata hišo št. 32. v ulici des Tournelles, v katero je pogosto zahajal kralj Henrik IV., in katere notranjost in oprava je ostala neizpremenjena od onega časa sem. To je stara, tipična pariška hiša, trnadstropna, a vsako nadstropje ima samo po eno okno. V pritličju se nahaja umazana, mala kavarna.

Princ je šel s svojim spremljevalcem skozi ta lokal in plezal po temnih, ozkih stopnicah v prvo nadstropje. Spremljevalec je odprl vrata »kraljeve sobe«, a komaj je princ vstopil, sta skočila iz temnega kota dva mornarja, zaklenila vrata in s samokresli v rokah zahtevala od princa, da jima preda listino, uro in dragulje.

Princ pa se ni dal prestrašiti, skočil je k oknu, ga odprl in klical na pomoč.

Kakor so pa v Parizu povsod rafinirani hudoelci, tako tudi policije nikjer ne manjka. Dva stražnika sta se ravno na koleških vozila mimo hiše, stekla sta naglo čez stopnice, razbila vrata in rešila princa iz smrtno nevarnega položaja. Nato so vsi odšli na stražnico. Enemu mornarju se je sicer posrečilo, da je v temni in ozki ulici pobegnil, a drugi je že v zaporu. Princ se pa menda ne bo smel več sam sprehajati ponoči po Parizu, za kar mu bo gotovo še žal.

Rodbinska tragedija v Bratislavi.

V Bratislavi se je odigrala v nedeljo popoldne pretesljiva rodbinska tragedija. Stara zakonca sta si hotela končati življenje na istem mestu ob Donavi, kjer je pred leti izvršil samomor njun sin. Mehanik Geza Gabor se je peljal v nedeljo proti večeru po Donavi, ko je nenkrat opazil na nasprotni strani reke dva človeka, ki sta skočila v valove. Gabor je takoj usmeril svoj čoln proti kraju nesreče in z velikim naporom se mu je posrečilo najti samomorilca v valovih. Zagledal je moža, ki se je boril z valovi, in ko ga je potegnil iz deroče vode, je ves presenečen opazil, da je nesrečnik z vrvi privezan na priletno žensko. Z veliko težavo je potegnil oba na breg, odkoder so ju z rešilnim vozom takoj odpeljali v mestno bolnico.

Tu so ugotovili, da sta samomorilca mož in žena. Mož je 62 letni domačin Leopold Gludovac, njegova žena Gizela pa 67-letna roj. Schramek. Ker sta bila oba že precej časa pod vodo, se je zdravniškom komaj posrečilo rešiti možu življenje. Žena pa je bila mrtva. Pri možu so našli pisma, v katerem oba sporočata, da sta šla sporazumno v smrt in prošta, naj ju pokopajo tam, kjer je pred 4 leti utonil v Donavi njun sin. Takrat so vsi domnevali, da je skočil sin v Donavo nalašč. Sin je bil zakoncem

edina opora, in ker sta izubila še to zadnjo nado, sta živila tri leta v največji bedi, slednjič se nista mogla več boriti s težkim življenjem in sklenila sta slediti sinu tja, kjer je konec vseh skrbi in nadlog. Bratislavsko javnost je ta tragedija globoko pretresla. Zakonca sta živila skromno življenje zasebnikov in sta bila v krogu svojih znancev splošno priljubljena. Usoda ju je zdaj tako kruto ločila. Mož je sicer ostal pri življenju, vendar pa ni zadovoljen, da so ga rešili, ker bi mu bilo ljubše, da leži s svojo zvesto družico v valovih široke Donave.

Lepe damske plašče

po najnovejši modi, po meri, iz izbornega mnogovrstnega blaga izdeluje po zmerno solidnih cenah trdka
Drago Schwab, Ljubljana.

Nadebuden deček.

Italijanski listi poročajo sledečo dogodbico: V oddelku III. razreda brzovala Milan-Turin je sprevodnik zasail nekega 9-letnega dečka, ki se je vozil brez listka in je izjavil da je brez vsakih sredstev. Mati mu je umrla, oče pa ga je zapustil in sedaj ima namen da se pelje k teti. Na kolodvoru v Milanu je srečal nekega gospoda, ki mu je rekel: »Le pelji se v Turin, če se toliko potnikov vozi »gratis«, tudi ti lahko to poskusiš.« Deček je pripovedoval tako odkrito, da so mu verjeli vsi, in sopotniki, ki se jim je smililo, so nabrali zanj lepo vsotico, da je lahko deček plačal vožnjo, ostalo pa je tudi nekaj še za teto. Ko je deček nabral znesek hotel vtakniti v žep, mu je padel iz roke zavoj, ki ga je hotel na skrivnem porabiti. Potnikom se je zdelo obnašanje dečka čudno. Zahtevali so, da pokaže, kaj ima v zavoju. Kdo popiše njih začudenje, ko so našli v zavojku 100 bankovcev po 10 lir. Deček je v vidni zadregi priznal, da je zavoj ukradel neki dami, ki se je onesvestila. V Turinu so dečka izročili policiji, ki je pri njem našla še skrit 1000 lirski bankovec. Kriminalni uradnik je nato odšel v stanovanje dozvedev tete, našel pa je tam dečkovo mater, ki je popolnoma zdrava, kakor tudi ni oče zapustil rodbine. Pač pa se je ugotovilo, da je deček ukradel očetu 2000 lir in skušal pobegniti. Res zgodaj je začel.

Ku Klux Klan.

Ta ameriška tajna bojna organizacija, o kateri se tolikokrat čuje, je naperjena zoper žide, katoličane in zamorce. Na prvi pogled se nam zdi čudno, kako pridejo ti trije različni pojmi v zvezo in to še v državi, ki je absolutno tolerantna v verskih in plemenskih vprašanjih. Gibanje Ku Klux Klana pa je ravno nacionalistično in versko.

Današnji Američan ima mnogo različne krvi v svojih žilah: anglo-saksonske, holandske, keltske, škotske, irske, francoske, da, slednjič tudi indijanske. Vključ tem različnim izvorom je pa treba priznati, da obstoja ameriška osebnost iz fizičnega, kakor tudi moralnega stališča. Oznaka posameznika, kakor tudi običaje, ustavo in zakone. Vir temu imamo pred vsem iskati v verski in moralni vzgoji puritancev, ki se je pred vsem razvila v državi Massachusetts in nje glavnem mestu Bostonu, ki je popolnoma »narodno« v primeri s strašnim kozmopolitizmom Newyorca.

In ta pravi puritanski ameriški tip hoče ohraniti Klu Klux Klan. Ta nikakor ne skriva, da je naperjen proti nevarnemu naraščanju katoličanov. V Zedinjenih državah pomeni izraz katoliški toliko kot irski. Ameriški Irci imajo, kot vsi ljudje, ki so bili preganjani, navadno združevati se in ustanavljati društva za zmago v Združenih državah.

Newyork je mesto, ki ga vladajo Irci, v katerem prebivajo žide in kjer se še spreha nekaj Američanov. Marsikateri Američani so mnenja, da je

katolicizem vera za služabnike, ker so namreč večina služabnikov Irci.

Imeli so včasih tako dobro organizacijo, da so dolgo časa obvladali Newyork in ga celo ustrovali.

Kar se tiče pobiranja židovske nevarnosti, se da razumeti vsled ogromnega useljevanja Izraelov, ki so radi preganjanja v Rusiji in drugod stvorili sredi Newyorca tako kolonijo, da so pred vojno navadno imenovali Newyork Jew York Židovski York). Upiv, ki so si ga pridobili v bančnih organizacijah, v tisku in v prosveti in njih nagnjenje k nemški kulturi je slednjič povzročilo vznemirjenje pri pravih Američanih. Spoznali so, da imajo žide enako kot katoličani svojo osebo politiko, ki ni bila vedno v skladu z resničnim ameriškim življenjem. Strogo sedanjih naseljenjskih zakonov, je narekovanje predvsem želja, da se zabrani naseljevanje takih elementov.

Kar se tiče zamorcev, so se silno pomnožili v Ameriki, imajo pa iste pravice kot belci. Pokazalo se je pa, da je bil to preneglen korak, dati temu plemenu enakovrstnost.

Proti vsem tem nevarnostim so se dvignili oni, ki hočejo obvarovati pravi ameriški duh pred poginom. Klu Klux Klan tako odgovarja mišljenju Američanov stare korenine.

FORMULA SMRTI : SHSL.

Soda, handžar, sekira, likalnik.

Danica Simički iz Beograda je vdova in ima danes 34 let. Zaročila se je štirikrat, vsaka zaročja pa je končala s poskusnim samomorom. Prvi poskusni samomor je izvršila pred dvema letoma. Poplavlja je raztopilo sode. Vzrok samomora so bile brke nesrečnega vdovca, ki se ji niso dopadle. Drugič se je hotela zaklati z dedovim handžarom. Bila je zaročena z nekim mladeničem, za čigar omadeževano preteklost je zaznala šele tik pred poroko. Handžar, ki je bil še iz časov turških časov, je bil popolnoma top in se je samo malo ranila. Drla pa se je kot obsedena ter so leteli sosedje skupaj. Tretji poskus samomora je pravzaprav zagonekta. Znano je samo, da je Danica privezala sekiro na vrvi in jo pritrčila na strop. Čim bi sekira padla, bi morala pasti tudi glava. No, trdovratna kandidatinja smrti si je topot premislila. Četrtrič je bila zopet vzrok nesrečne ljubee. Obupana mladenka je napolnila likalnik z ogljem, ga zancetila in vdhajala strupene pline. Nezvestno so našli sosedje in jo rešili smrti.

SMRTNE OBSODBE NA KITAJSKEM.

Najbolj krveločna razbojstva v Santunski provinci na Kitajskem je bila neka 47 letna žena, ki so jo nazivali diavo »stara mater«. Ta žena je z bando stouhi razbojnikov ogrožala celo provinco. Jahala je drzno in streljala brez pogreška. Lani je napadla z dvema drugimi bandami mesto Isafu, v provinci Santung. Napad je mesto odbilo šele s pomočjo celokupne garnizije. V bližini mesta pa so razbojniki obkolili kmetce, ki so se bili zoperstavili. Razbojnika je izvršila strašno obsodbo. Najprej je dala postreljati moške, 60 žensk in otrok pa je dala »stara mati« poklati in mučiti do smrti. Razbojniki so pobili tudi živino. Sedaj je doletela usoda tudi razbojnice, ki so jo ujele. Prepeljali so jo v mesto Isafu, kjer je končala na krut, starokitajski način. Kruta usmrtnice se imenuje »lingše«, kar pomeni razcezi. To je neke vrste vivisekcija, pri čemur se reže žrtev na poedine dele, toda tako, da ostane nekaj ur pri polni zavesti.

— Usoda Mirama. Med svetovno vojno, osobito ob izbruhu vojne z Italijo leta 1915, so avstrijske oblasti odpelale vse dragocenosti, zgodovinske zbirke iz miramarskega gradu pri Trstu. Po vojni je Italija zahtevala od Avstrije, da mora vrniti vse dragocenosti in umetnine. Dolgotrajna diplomatska pogajanja so sedaj tako uspešna, da Avstrija vrne gotove predmete, druge pa obdrži zlasti one, ki imajo večji historični pomen za Avstrijo. Italija je utemeljevala vrnitev odpeljanih predmetov s tem, da naj bodo kot odškodnina za škodo, ki so jo povzročili avstrijski piloti Italiji po sklenjenem premirju, ko so vržli bombo na veliko mučnijsko skladišče, katero je zletelo v zrak.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

O. Sest:

Pozdrav v daljino ...

(Dalje)

Katakombe na prostem, to so Pompeji ... Zakleto mesto, kjer vsi prebivalci spe ... dokler ne pride tisti kraljevič z zlato zvezdo na čelu — kako gre že naprej ta reč ... Zakleto mesto ... Glasno udarja moj korak po kameniti Strada di Nolla ...

Pa je svet okrogel, pa praviš da si v tujini in sedi na kameniti klopi na Forumu v Pompejih ... Pa pride človek in se ti zazdi, da ga poznaš, da si ga videl neke in nekoč ... Dolgo je že od tega ... Pa ga pozdraviš in reskrišaš blamažo in rečeš: »Servus Svoboda«! Pa pogleda, pomisli malo, kar vidiš, kako obrača liste v svojih spominskih bukvah in reče: »O servus, Sest!« ... Sedem let je minilo od takrat, ko smo šahirali v Moskvi, pili čaj in kleli svojo usodo in vojno in Ruse in vse skupaj ... Pa se srečava v Pompejih, ravno v Pompejih! ... Na kameniti klopi na Forumu v Pompejih sediva in se pogovarjava o tistem, kar je že za nami ... o tovariših in o dogodivščinah, ki so bile

takrat ... V Pompejih ... servus, Svoboda!

Iz Pompeji jo vsekam na Vezuv, preko Torre Annunziata ... Vozi se lahko na tega kadečega strička z električno — prav do žrela. Ampak mi zajašemo konjičke, pasja nosa ... Tako sem zopet enkrat na konju ... in sedaj premagujem Vezuv na konju ... Eden mojih tovarišev ima doživitega sivca, ki ga zelo »vrti« ... Potem peš po lavi in po prahu — do žrela ...

Do pravega žrela se itak ne pride, ker v velikem žrelu stoji še majhen storžec in tisti storžec je hudičeva zadeva — peklenska smodka ... Ampak dima je dovolj — kot iz lokomotive prihaja, sunkovito, siv, rdečast, bel in rumen ... Tam doli mora biti peklensko vroče. Ti stari cigan, vzamem si s seboj košček tvojih izmečkov za spomin. Doli v globini Neapel, Pompeji ... Prav na koncu Capri — Šmarna gora ...

V Torre Annunziata sezujejo čevlje in iztresemo prah pa gremo nazaj v Neapel ... pa gremo naprej v Genovo ... Ko odhajamo, strelja angleška eskadra iz vseh topov, hahaha, prav zares ...

XI.

Geneva, mesto vrtov in konferenc ...

Pot sre preko Rima. Zopet trta, zopet rimski vodovod, zopet kupola svetega Petra ... še enkrat vse. Potem za en hip Pisa s tistim turnom, ki stoji po strani ... Blizu njega vežbajo vojak. Nato tuneli — na levi morje. Tam daleč neke leži Korsika ... sredi morja ... in tu se je zgodilo. Tu se je zgodilo, da mojemu klobuku ni več dopadlo v kupcu — pa je smuknil skozi okno, kar samovoljno in dejal: pozdrav gospodu Ketteju ... Sedaj leži tam neke na tisti ravni med Genovo in Rimom. Morda še leži, morda ga pa že nosi kak Francesco ali Giovanni ... morda tudi, da mu je Pedro tme. Mahahaha! Taka je ta reč — to je že drugi pogreb: Poldi in sedaj Borsalino! Jaz molčim in ne trenem niti z očesom — Genoa je blizu — je že tu ... brez klobuka sem, a to v Italiji nič ne pomeni ...

So mesta, v katerih se orijentiram takoj, ker mi je vse nekako znano in kjer se počutim kakor doma ... V Genovi se počutim kakor doma. Vse mesto je kakor nekak amfiteater v terasah in gleda na morje. Krog mesta po gričkih — utrube ... Da čuvajo oziroma da so

čuvale bogastvo Genuevov. Kajti bogastva je tu mnogo. Hiše so povečini palače s prekrasnimi renesančnimi portali ... Vmes parki in nasadi. Gospodje diplomati že vedo, kje jim je dobro biti. V Genovi je morje, utrip velikega, modernega in pomorskega mesta, in obenem idilična tišina, zrak in mir ... Kakor ti dopade, tako si pa urediš življenje. O, diplomati že vedo, kaj volijo. Saj zato pa so diplomati ... Sploh govori že vsa historija tega mesta za take visoke posete. Jaz vem, bral sem nekoč in v realki so nas preganjali s tisto rečjo — to je bil gospod zarotnik Piesco, ta je bil iz Genove.

Tudi velečastiti gospod Krištof Kolumb je prebival v Genovi in ima blizu Piazza Deferarri hišo, v kateri je vdelana marmorna plošča v njegovim imenu. In »Amerikanci« hodijo še dandanes v Genovo. Tisti, ki gredo v Ameriko in tisti, ki prihajajo od tam. Dva taka velika prekomorska tiča stojita v luči. Eden odhaja jutri in drugi je šele prišel ... Krog njih vse polno blagovnih parnikov. Vrišč in krik, nalaganje prašina ... Cele čolne koruze sipljejo iz enega, in vse naokrog frči prah. —

Vmes trgovci, kriče in zapisujejo — po morju pa plava raztresena koruza ...

Pa se vozimo po luki, pa praša tisti od nas, ki ima smisla za dobro jed, čolnarja, katere ribe so najboljšje. Pa pove, da je »sfoglia« — čolnar pravi »sfolia« — kapitalsna riba. »molto buona«, in pri tem kar težko požira slin ... Pa, da on ve za tratorijo, kjer se dobe take ribe imenitno pripravljene z oljem in z vsem, kar spada zraven ... Potem pove, da pride včasih kak delfin ali pa celo kak som v luko na obisk in, da policija takoj vse obvesti, da se ne kopljejo, ker je tak som kar presneto huda žival in da ne pozna špasov ... Vse to pove silno resno in vrti zraven oči, da je kar groza ... Okrog vozijo parniki. Nekateri dvigajo mačke, velike za dva moža — danes ali jutri odromajo. Cisto zunaj, par bark-invalidov, ki jih je pustila vojna za spomin. Z njimi so hodili na lov na mine ... in še par grških parnikov — krog njih se kopljejo mornarji — in vzklikajo nerazumljivo ... Ob novem pomolu buta morje ... žk ... žk ... žk ... na vsem horizontu je viden samo en oblček dima ... samo dim ... ladje se ne vidi ...

(Dalje prihodnj.)

Knjigovodjo - bilancista

samostojno moč, po možnosti neoženjen, išče za takojšnji nastop **Konzervna tovarna „Globus“** na Vrhniki. Plača po dogovoru. Reflektira se samo na prvovrstne moči s prama referencami. 6295

Kupujem stalno:

razno gradivo in panje od orahovega lesa, ter nadalje prvovrsten buk in les v skladih.

E. Leber, Graz,
Eduard-Richtergasse 23
Steiermark. 6287

Modni salon

M. SEDEJ-STRNAD, Prešernova ulica
palača Mestne hranilnice
priporoča zadnje novosti dunajskih in pariških klobukov. — Žalni klobuki vedno v zalogi.
Najnižje cene! **Solidno blago!**

Sorodstvu, prijateljem in znancem sporočamo tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni, dobri oče, stari oče, brat, svak, tast, gospod

Adolf Reich

meščan ljubljanski, posestnik, lastnik tovarne
Jos. Reich v Ljubljani

v 67. letu svoje starosti čeraj, dne 7. oktobra 1924 ob 1/4 6. popoldne po dolgi mučni bolezni Bogu vdan preminul. Pogreb drugega nam rajnika se vrši dne 9. t. m. ob pol 5. popoldne iz hiše žalosti, Poljanski nasip 6, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi v rodbinsko grobnico. Maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Petra v Ljubljani dne 14. t. m. ob 7. zjutraj.
Dobremu pokojniku naj bo ohranjen blag spomin.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1924.

Žalujoče rodbine:

Reich, Jug, Bizjak, dr. Hubad, Antončič, Eržen.

V svojem in imenu svojih otrok javljam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem pretužno vest, da je moja dobra soproga, mama, stara mama, babica, gospa

Helena Majaron roj. Kržič

danes v torek ob 20. po dolgi, mučni bolezni v starosti 72 let, previdena s tolažili sv. vere, bogu vdan preminila.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 9. t. m. ob pol enajstih na farno pokopališče v Borovnici.

Blagopokojno priporočam v blag spomin in prosim tihega sožalja.

Borovnica, dne 7. oktobra 1924.

Ivan Majaron, soproga.

Otroci:

Ivan, Joško, Milka por. Kanc, Mela vd. Švigelj, Anči por. Košuta.

6351

Velika izbira najnovjših modelov in filc klobukov
v modnem salonu

IDA ŠKOF - WANEK

naslednice

Ljubljana - - Pod Trančo 2 - - Ljubljana

Predelevanje in preoblikovanje damskih klobukov.

Točna postrežba!

Priznana solidne cene!

Mali oglasi

Stanovanja

V zračno sobo
se sprejmete gospodični ali dijaka. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6329

Službe

Pranje in ribanje
na domu sprejem. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6355

Kavarniški učenc
in kavarniški sluga — se sprejmeta. — Narodna kavarna. 6343

Učitelj (-ica) za klavir
se išče za na dom. Vposšteva se le prvovrstna moč. — Sodna ulica 5/III. vrata 8. 6345

Dekle,
dobro vzgajeno, šole prost, staro 14 do 16 let, se sprejme v boljšo hišo za lahko delo in k otrokom. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6331

Pametno dekle,
snažno in pošteno, do 30 let staro, ki razume kuho in delo v boljši hiši — se takoj sprejme. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6332

Prodajalka,
spretna in marljiva ter izurjena v obveščanju s strankami — išče službo za takoj. — Ponudbe na upravo »Slovenskega Naroda«. — Plača po dogovoru.

Kuharica
se sprejme za hotel na dežel. Prednost imajo z daljšimi spričevanji. Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. — Plača po dogovoru.

Stenografinja
in strojepiska — notarska uradnica (spretna), s petletno prakso — želi premeniti službo takoj. — Cenj. ponudbe pod »Pridna moč/6248« na upravo »Slovenskega Naroda«. 6283

Strojnik in kurjač
želi stalne službe; večje je tudi ključavničarskega dela. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6348

Lokali

Za plesalce!
Odda se lepa nova dvorana za plesne vaje in razna zborovanja. — Hotel Tratnik, Ljubljana. 6341

Kupim

Jabolka za mošt
ter suhe gobe — kupuje V. H. ROHRMAN, Ljubljana. 6280

Kupim suhe gobe
PO NAJVIŠJI CENI IN VSAKO MNOŽINO. — Ponudbe z navedbo cene z vzorcem na: Ivan Sever, Velenje. 5949

Prodaj

Šivalni stroj,
skoro nov, se prod. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6318

Damsko kolo
proda za 1050 dinarjev Rožanec, Slomškova ulica 14/II. desno. 6354

Štedilnik
za gostilno in šivalni stroj — se poceni prod. — Karlovska cesta št. 18, II. nadst. 6344

Naprodaj mlin
na štiri pare kamnov in stope. Vse v dobrem stanju; stoji ob cesti. Več se izve pri: Franc Makšetu, Zalog št. 16, pošta Novo mesto. 6347

Parni kotel,
ležeč, nizkotlak, z izparjevalnimi cevmi. Dolžina 2 m, širina 1.20 m; 54 izparjevalnih cevi. Sposoben za paro in za toplu vodo. — Naprodaj pri: »Vrta, Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor. 6283

Prodajam 200 stojčih javorjevih dreves
(bel javor), katera se bodo vozila na postajo Ribnica. — Resni kupci naj pošljejo svoje ponudbe pod značko »Bel javor 6335« na upravo »Slovenskega Naroda«. 6340

Vepremicnine

Trgovska hiša
na prometnem prostoru se ugodno prod. — Pojasnila pod Centrum/6338 na upravo »Slovenskega Naroda«. 6340

Pri prodaji posestva
dosežete priznani najboljši uspeh, ako se poslužite posredovanja Realitete pisarne »PO-SEST«, d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24, pri kateri se stalno oglašajo kupci. 54/T

POZOR! POZOR! Krasno posestvo,
obstoječe iz stanovanja ter kompl. gospodarskega poslopja — takoj na prodaj. — Posestvo obstoja iz 13 orolov razne zemlje: sadonosnik, vinograd, gozd, njive in travniki. Pri tem se lahko redi 6-7 glav živine in se nahaja vse na enem kompleksu, skupo z dobro pitno vodo ob glavni cesti na prometnem kraju. Naprodaj za malenkostno vsoto 160.000 Din. — Poizve se pri Zlatku Beraniču, trgovcu, Medvece, pošta Pragersko. 6325

Sever & Komp.

Prav nizke cene
otroških vozičkov, dvokoles, raznih modelov, motorjev, šivalnih in drugih strojev in pnevmatik. — »TRIBUNA«, F. B. L., tovarna dvokoles, in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Sprejemajo se v popolno popravilo za emajliranje z ognjem, ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroke. — Ceníki franko. 81/T

Pozor krojači, šivilje in nešivilje!

Najbolj razumljiv praktičen krog zadnje mode, po katerem se vreže iz 260 cm obleka ali kostum tudi za moško osebo! — Kroja se tekom tečaja navadi lahko tudi nešivilja ali trgovci, ki imajo konfekcijo. — Poučuje od ministrstva za trgovino in obrt konces. **Krojna šola, Zidovska ul. 5, Ljubljana.** — Istotam se izdelujejo najmodernejši kroji po meri in modelih in se strankam, ki hočejo imeti modern kroj, tudi obleke samo skrojijo! 6352

Vinotoč

VIKTOR SEDEJ, Kološdvorska ulica 26 — toči mošt po 12 Din. 6340

Perje,

kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — tvrdka E. Vajda, Cakovec. 52/T

Pristno, najčistejše norveško medicinsko ribje olje Dorsch in emulzijo za slabotne otroke — priporoča

lekarna Bahovec, Ljubljana (pri čevljarškem mostu). — Razpošilja se tudi po pošti. 87/T

Gobe in fižol

SEVER & KOMP. Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Prav nizke cene

otroških vozičkov, dvokoles, raznih modelov, motorjev, šivalnih in drugih strojev in pnevmatik. — »TRIBUNA«, F. B. L., tovarna dvokoles, in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Sprejemajo se v popolno popravilo za emajliranje z ognjem, ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroke. — Ceníki franko. 81/T

Pozor krojači, šivilje in nešivilje!

Najbolj razumljiv praktičen krog zadnje mode, po katerem se vreže iz 260 cm obleka ali kostum tudi za moško osebo! — Kroja se tekom tečaja navadi lahko tudi nešivilja ali trgovci, ki imajo konfekcijo. — Poučuje od ministrstva za trgovino in obrt konces. **Krojna šola, Zidovska ul. 5, Ljubljana.** — Istotam se izdelujejo najmodernejši kroji po meri in modelih in se strankam, ki hočejo imeti modern kroj, tudi obleke samo skrojijo! 6352

»LILHIP«

turški med, prave Fortuna, šumeči bomboni — v zalogi samo pri Josip Viteku, Ljubljana, Krekov trg 8. 6251

»Wertheim«

blagajne priporoča — Ljubljanska komerc. družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18. 3476

Pohišstvo I

Kdor si želi nabaviti krasno in trpežno pohišstvo po zelo ugodnih cenah — prodaja isto Matija Anđelovič, Vidovdanska cesta št. 6 (nasproti hiralnice). 85/T

Zdravniški zavod

Vila dr. Pečnik, penzija z zdravnikom. Sečova, pošta Rogaska Slatina. — Za notranje in razne lahke pljučne bolezni (Liegehallen, Diäten, Liege-, Mastkuren). — Celo leto odprto. — Zdravnik dr. Pečnik. Prospekti. 6349

Konkurenčne cene

Trpežno in solidno! — Vsa slikarska in plesarska dela izvršuje tvrdka po najnovjših škicah za ceno od 100 do 250 Din in 450 Din; plesarska dela kvadr. meter od 10 do 14 Din. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6339

Ugoden nakup za lesno industrijo in mizarje!

Mizarski stroji in orodje, in sicer: 1 skobelnik 70 centimetrov (Dichtenhobelmaschine), 1 poravnalni (Abrichtmaschine), 1 freza (Fräsmaschine), 1 krožna žaga z železnim stojalom, 1 vrtni stroj (Langlochbohrm.), 1 avt. brusilni stroj za 70 cm dolžine, 1 bencin-motor 3 HP, 1 parna vodna salka (Wasserdampfpumpe), 10 skobelnikov (Hobelbänke) s pripadajočim orodjem. Stroj so novi, najboljši in zanesljivi, trdke ter so vsled opustitve obraza za nizko ceno naprodaj. — Ogledajo se lahko v obratu pri Ig. Toplak, strojno mizarstvo, Celje, Breg 14. 6279

Cvetličarna

Ant. Bajec
Pod trančo Ljubljana
Poročni in godovni šopki, nagrobni vencji, trakovi z napisi.

TRGOVCI, KUPUJTE MANUFAKTURNO BLAGO

PRI POZNANI, SOLIDNI IN CENI TVRDKI 72 T

VILIM PICK MARIBOR

Centrala Zagreb ALEKSANDROVA CESTA 26

Sanatorium Dr. K. Szegő

za odrasle i djecu. — Abbazia (Italija).

Dietno liječenje za debljanje i krepljenje. Prvorazredni zavod za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoffwechsel) za ženske i živčane bolezni. Djeca od 7 godina primaju se i bez pratnje. 69 T

Pozor, mehaničari!

Prodaje se: 1 šeping, 1 preša velika, 1 drehbank, jedna pila na pogon za rezanje čelika te bormašina ili se iste mašinerije zamenjajo za jedan luksuz auto novijeg tipa s električnim svjetlom i anlaserom. Strojevi su gotovo novi i malo rabljeni. Upiti **Franjo Tomljenović**, veletrgovina, Bjelovar. 6346

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta 46

Telefon 379 mestni tesarski mojster Telefon 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 28 Tovarna furnirja.

Za centralne kurjave

najprimernejši je visokokalorični trobnodolski premog. Dobavlja pa po orig. rudniški ceni, glav. zastopnik premogokopa Trobnidol

DOM. CEBIN

83-T trg. s premogom, Ljubljana, Wolfova ul. 1/II.

Novosti

za damske plašče in jopice

Sealskin, pliš, astrahan in krimer priporoča v veliki izbiri tvrdka 6272

A. & E. SKABERNE

Mestni trg 10 — LJUBLJANA — Mestni trg 10

Krojaški odpadki

iz bombaževine (pavole) se redno kupujejo. Ponudbe z navedbo cene in množine na upravo Slovenskega Naroda pod »Krojaški odpadki-6336«.

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanec, grube, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kvavate, srajce, čevljarske in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Postrežba točna.

Najnovejše klobuke

iz svile, klobučevine, baržana kakor vse potrebščine za modistinje priporoča

modni salon 14006

Stuchly-Maške

LJUBLJANA — Zidovska ulica št. 3.

Cene najnižje. Dobro blago.